

COPYRIGHT POLSKA

K W A R T A L N I K

STOWARZYSZENIA AUTORÓW I WYDAWCÓW

NR 1/2025

styczeń – marzec

COPYRIGHT POLSKA – KWARTALNIK NR 1/2025

Kwartalnik informacyjno-edukacyjny wydawany przez SAIW COPYRIGHT POLSKA zawiera informacje o działalności Stowarzyszenia, a także podejmuje problematykę praw własności intelektualnej, w szczególności w obszarze aktywności wydawniczej: praw autorskich, praw pokrewnych oraz prawnej ochrony baz danych.

Głównym celem wydawnictwa jest prowadzenie wśród członków Stowarzyszenia działalności edukacyjnej mającej podnieść świadomość prawną oraz ułatwić prowadzenie działalności wydawniczej z zastosowaniem wysokiego poziomu ochrony praw własności intelektualnej.

Redaktor naczelna: Marzenna Wojciechowska

Opracowanie graficzne okładki: Magdalena Błażków, KreacjaPro

Opracowanie graficzne i skład: Elżbieta Wastkowska, ProDesGraf

Korekta: Sylwia Chrabałowska

Wydawca: STOWARZYSZENIE AUTORÓW I WYDAWCÓW
COPYRIGHT POLSKA

Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska

ul. Krupnicza 12/6, 31-123 Kraków

Adres redakcji: ul. Nowogrodzka 62b/8, 02-002 Warszawa

Kontakt: m.wojciechowska@copyrightpolska.pl

Wydanie elektroniczne (online) posiada numer ISSN 2720-1066

Wydanie drukowane posiada numer ISSN 2720-1724

Stan prawny aktualny na dzień 15 marca 2025 r.

1/2025 Warszawa

SPIS TREŚCI

➤	Słowo wstępne od redaktor naczelnej	3
➤	Poradnik wydawcy. Część IV. Prawa własności intelektualnej – stare prawo versus nowe regulacje	4
➤	Rozpowszechnianie książek elektronicznych w ustawie o dostępności (EEA)	11
➤	Komisja Europejska publikuje FAQ i wyjaśnienia dotyczące stosowania aktu w sprawie danych (Data Act) – część I	18
➤	Dwie drogi do regulacji sztucznej inteligencji na rynku transatlantyckim	24
➤	Konsultacje publiczne planowanych aktów prawnych oraz bieżący proces legislacyjny w Polsce	28
➤	W skrócie:	30
	– Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa – MKiDN rozpoczyna prekonsultacje edycji 2026–2030	
	– Po 10 latach przerwy MKiDN wznawia prace Zespołu do spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych.	
	– 81 projektów otrzymało dofinansowanie na łączną kwotę prawie 8,4 mln zł w ramach programu „Promocja czytelnictwa”	
	– EROD (EDPB) przyjmuje oświadczenie w sprawie zapewnienia wieku, tworzy grupę zadaniową ds. egzekwowania AI i wydaje zalecenia WADA	
	– KE przyjęła rozporządzenie wykonawcze ustanawiające zasady stosowania AI Act w odniesieniu do ustanowienia panelu naukowego niezależnych ekspertów w dziedzinie sztucznej inteligencji	
	– Nowy tekst jednolity ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych	
➤	Zapowiedzi	33
	– 9. Forum Prawa Autorskiego – 26 marca 2025 roku	
	– WIPO – Stały Komitet ds. Praw Autorskich i Praw Pokrewnych (46. sesja)	
	– Webinarium WIPO – Sztuczna inteligencja i własność intelektualna: infrastruktura dla posiadaczy praw autorskich i innowacje	
➤	Redakcja poleca	36
➤	Informacje o działalności Stowarzyszenia	37
	– Repartycja opłat reprograficznych dla wydawców przez SAIW Copyright Polska w 2025 roku	
➤	Rozstrzygnięcie konkursu stypendialnego na rok akademicki 2024/2025	39

Słowo wstępne od redaktor naczelnej

Bieżący rok przyniesie wiele zmian w związku z wdrażaniem nowej legislacji w obszarze praw własności intelektualnej uchwalanej w poprzednich latach. W Kwartalniku staraliśmy się na bieżąco lub z wyprzedzeniem informować o treści ważnych aktów, które będą w istotny sposób wpływały na rynek wydawniczy, takich jak dyrektywa DSM, akt o usługach cyfrowych (DSA) czy akt o danych (Data Act). Teraz nadszedł moment, gdy przepisy te po wdrożeniu do polskiego prawa zaczną obowiązywać. Postaramy się wskazywać te obszary, uszczegółowiając poszczególne zagadnienia i ich implikacje na podstawie aktów wdrożeniowych. Kontynuujemy wątek praktycznych porad dla wydawców, sygnalizując potrzebę zmian podstawowych dokumentów w wydawnictwach – w tym w szczególności umowy wydawniczej w świetle uchwalonych zmian w przepisach ustawy o prawie autorskim.

W IV części artykułu *Poradnik wydawcy. Prawa własności intelektualnej – stare prawo versus nowe regulacje* omawiamy przepisy przejściowe w noweli prawa autorskiego, w kontekście wyroku TSUE z 6 marca 2025 roku oraz nowe regulacje dotyczące baz danych (str. 4).

W artykule *Rozpowszechnianie książek elektronicznych w ustawie o dostępności* (str. 11) przekazujemy najistotniejsze informacje związane z nowymi wymogami stawianymi dostępności niektórych produktów i usług, takich jak czytniki książek oraz rozpowszechnianie książek elektronicznych. Przepisy te wejdą w życie 28 czerwca 2025 roku.

W Kwartalniku nie zabraknie również informacji o bieżącym stanie spraw związanych ze sztuczną inteligencją. W artykule *Dwie drogi do regulacji sztucznej inteligencji na rynku transatlantyckim* na str. 24 zastanawiamy się, czy uda się osiągnąć podobny standard prawny dotyczący regulacji sztucznej inteligencji po obu stronach Atlantyku.

Kolejnym wcześniej zapowiadany temat jest opublikowany przez Komisję Europejską kwestionariusz FAQ odpowiadający na pytania dotyczące wykładni i stosowania aktu w sprawie danych, który wejdzie w życie 12 września 2025 roku (str. 18).

W dziale *W skrócie* (str. 30) można przeczytać o aktualnych inicjatywach i wydarzeniach dotyczących branży wydawniczej.

Na ostatnich stronach jak zwykle publikujemy bieżące informacje o działalności Stowarzyszenia. To tylko niektóre z zagadnień poruszonych na łamach tego numeru Kwartalnika.

Życzę przyjemnej lektury!

Marzenna Wojciechowska,
redaktor naczelna

PORADNIK WYDAWCY

Część IV. Prawa własności intelektualnej – stare prawo versus nowe regulacje

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Zgodnie z zapowiedzią kontynuujemy temat zagadnień związanych z umową wydawniczą w kontekście zmieniającego się prawa oraz rynku ze szczególnym uwzględnieniem jego dynamicznego rozwoju cyfrowego. Badamy wpływ wdrożenia do polskiego prawa dyrektywy DSM dokonanego 20 września 2024 roku, kiedy weszła w życie nowelizacja ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych opublikowana w Dz.U. z 2024 r. pod poz. 1254 (dalej **pr. aut.**). W poprzednich częściach artykułu omówiliśmy ważniejsze zmiany wprowadzone nowelizacją ustawy o prawie autorskim. Wskazaliśmy, jak będą one wpływać na konieczność zmian w umowach wydawniczych. Pozostaje jeszcze kwestia wpływu zmiany ustawy na umowy zawarte przed datą wejścia jej w życie. Wprowadzony ustawą obowiązek informacyjny zaczął obowiązywać 20 września 2024 roku. Wynika to wprost z art. 4 ust. 2 ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Zgodnie z jego treścią określony w art. 47¹ pr. aut. obowiązek informacyjny stosuje się do obowiązujących w dniu wejścia w życie noweli ustawy umów o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umów licencyjnych w zakresie korzystania z utworu lub artystycznego wykonania mającego miejsce od dnia wejścia w życie nowelizacji ustawy. Warto mieć na uwadze ten zapis, jest on bowiem regulacją przepisów przejściowych, które nie stają się integralną zawartością ustawy pr. aut. publikowanej w postaci tekstu jednolitego. W tym

zakresie należy posiłkować się tekstem noweli prawa autorskiego (ustawa z 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, ustawy o ochronie baz danych oraz ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi) opublikowanej w Dz.U. 2024 poz. 1254 z 19 sierpnia 2024 roku¹.

Jeżeli w umowach wydawniczych zawartych przed 20 września 2024 roku nie było zapisów regulujących zobowiązanie wydawcy do udzielania informacji – to po raz pierwszy wydawca będzie zobowiązany do przekazania obowiązujących informacji najpóźniej w dniu 20 września 2025 roku. Ten sam termin będzie aktualny w przypadku, gdy umowa wydawnicza zobowiązywała wydawcę do udzielania informacji w terminie dłuższym niż jeden rok.

Kolejną zmianą umowy może być zakres przedmiotowy udzielnych informacji. W przypadkach, gdy umowa przewidywała termin udzielenia informacji, jednakże w węższym zakresie, niż wynika z znowelizowanej ustawy – obowiązek udzielenia pełnej informacji, wynikającej z przepisu, nastąpi w terminie przewidzianym w umowie. Jedynym wyjątkiem w ostatniej sytuacji jest przypadek, gdy umowa przewidywała udzielanie informacji częściej niż raz kwartał – w tym przypadku udzielenie pełnej informacji nie nastąpi w terminie umownym, tylko po upływie jednego kwartału. Pewne wątpliwości dotyczące czasu, od jakiego należy stosować przepisy dyrektywy DSM, wprowadza wyrok TSUE z 6 marca 2025 roku² sygn. C575/23. Sprawa dotyczy problemu przenoszenia praw do artystycznych

¹ Pełny tekst ustawy: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20240001254/O/D20241254.pdf> [dostęp: 14.02.2025].

² Pełny tekst wyroku trybunału: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=AF0C996A7F604D42B-B644A6FBF119132?text=&docid=296203&pageIndex=0&doclang=PL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=7202687> [dostęp: 14.02.2025].

wykonań i zdawałoby się, że nie ma wpływu na umowy wydawnicze, ale TSUE w tezach orzeczenia odniósł się również do czasu zastosowania przepisów dyrektywy DSM, które posumował w tezie 69³, stwierdzając, że dyrektywa 2019/790 ma zastosowanie do wszystkich utworów i innych przedmiotów objętych ochroną na podstawie przepisów prawa krajowego z dziedziny prawa autorskiego, począwszy od 7 czerwca 2021 roku, czyli od daty końcowej obowiązkowej wdrożenia. Przy czym należy pamiętać, że obowiązek informacyjny ma odrębny termin obowiązywania, który wynika wprost z art. 27 dyrektywy DSM – jest to 7 czerwca 2022 roku⁴.

Oczywiście możemy zapytać – a zasada *Lex retro non agit*⁵? TSUE odniósł się do tego zagadnienia w tezach 72–82, a w szczególności w tezach 74 i 77⁶. Analiza tych wyjaśnień prowadzi do wniosku, że takie stosowanie jest możliwe w sytuacji, gdy nie doszło do wyczerpania skutków związanych z przeniesieniem praw do artystycznych wykonań. Jak do interpretacji wyroku TSUE podejść sądy krajowe? Czy na przykład w przypadku sporu dotyczącego obowiązku informacyjnego stosują przepis z art. 4 ust. 2 ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, czy też uznają możliwość rozciągnięcia tego przepisu również na okres

³ Teza 69: „Z łącznej lektury tych przepisów wynika, po pierwsze, że dyrektywa 2019/790 ma zastosowanie do wszystkich utworów i innych przedmiotów objętych ochroną na podstawie przepisów prawa krajowego z dziedziny prawa autorskiego, począwszy od dnia 7 czerwca 2021 r.”.

⁴ Dyrektywa DSM, art. 27: „Umowy dotyczące licencji lub przeniesienia praw twórców i wykonawców podlegają obowiązkowi przejrzystości określone w art. 19 od dnia 7 czerwca 2022 r.”: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0790> [dostęp: 14.02.2025].

⁵ *Lex retro non agit* – łac. „Prawo nie działa wstecz”.

⁶ Teza 72: „W tym względzie z utrwalonego orzecznictwa wynika, że co do zasady nowy przepis stosuje się od momentu wejścia w życie aktu, który go wprowadza. O ile nie znajduje on zastosowania do sytuacji prawnych powstałych i ostatecznie zakończonych pod rządami dawnej ustawy, o tyle stosuje się go do przyszłych skutków sytuacji powstałej pod rządami dawnego przepisu, jak również do nowych sytuacji prawnych. Inaczej jest tylko – i to z zastrzeżeniem zasady niedziałania wstecz aktów prawnych – jeżeli wraz z nowym przepisem zostają wydane przepisy szczególne, które określają konkretnie jego przesłanki stosowania *ratione temporis* [wyrok z dnia 21 grudnia 2021 r., C428/20, EU:C:2021:1043, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo]. (...)”.

Teza 74: „W celu sprawdzenia czasowego stosowania nowego przepisu Unii do sytuacji powstałej pod rządami dawnego przepisu, który ów nowy przepis zastępuje, należy ustalić, czy sytuacja ta wyczerpała swoje skutki przed wejściem w życie nowego przepisu, w którym to przypadku należałoby zakwalifikować ją jako sytuację zaistniałą przed tym wejściem w życie, czy też wspomniana sytuacja nadal wywołuje skutki po jego wejściu w życie [wyrok z dnia 21 grudnia 2021 r., C428/20, EU:C:2021:1043, pkt 34. (...)”.

Teza 77: „Nie zmienia to jednak faktu, po drugie, że – jak wynika również z postanowienia odsyłającego – dekret królewski z dnia 1 czerwca 2021 r. nie wyczerpał swoich skutków prawnych w dniu wejścia w życie, czyli w dniu 4 czerwca 2021 r., i tym samym nie można uznać, że dotyczy on wyłącznie sytuacji zakończonych przed tym wejściem w życie w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 74 niniejszego wyroku, lecz że ma on regularnie wywoływać skutki w odniesieniu do wykonań danych artystów wykonawców przez cały okres swego stosowania, w tym po upływie w dniu 7 czerwca 2021 r. terminu transpozycji wspomnianej dyrektywy”.

Teza 78: „Jak zaś zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 57 opinii, ważne uzyskanie przez ONB praw do wykonań muzyków tej orkiestry nie może, do celów stosowania art. 26 ust. 2 dyrektywy 2019/790, dotyczyć wyłącznie tych wykonań, które zostały zrealizowane i mogły spowodować powstanie takich praw przed dniem upływu terminu transpozycji tej dyrektywy”.

Teza 79: „Co więcej, wykładnia, zgodnie z którą wszystkie wykonania artystów wykonawców wskazane w dekreście królewskim z dnia 1 czerwca 2021 r. i następujące po dacie upływu terminu transpozycji dyrektywy 2019/790 byłyby wyłączone z zakresu stosowania tej dyrektywy na podstawie jej art. 26 ust. 2, mogłaby naruszać skuteczność (*effet utile*) jej przepisów, które mają na celu – jak wynika w szczególności z motywu 72 wspomnianej dyrektywy – ochronę wykonawców podczas przenoszenia ich praw”.

Teza 80: „Z powyższych rozważań wynika, że dyrektywa 2019/790 ma zastosowanie *ratione temporis* do dokonanego dekretem królewskim z dnia 1 czerwca 2021 r. przeniesienia przysługujących muzykom ONB praw pokrewnych związanych z wykonaniami zrealizowanymi po dniu 7 czerwca 2021 r.”.

od 7 czerwca 2022 roku do 20 września 2024 roku? Trudno w tej chwili przesądzić. Można jednak przyjąć założenie, że im bardziej nie doszło do wyczerpania skutków umowy zawartej przed 20 września 2024 roku, tym bardziej sąd może być skłonny do uznania wcześniejszego prawa do informacji o umowach z wynagrodzeniem ryczałtowym – zwłaszcza gdy autor uprawdopodobni, że informacje te są konieczne w związku z wykonywaniem przez niego klauzuli bestsellerowej. Tym bardziej że klauzula bestsellerowa była obecna w przepisach pr. aut. również przed jego nowelizacją.

W III części artykułu *Poradnik wydawcy. Prawa własności intelektualnej – stare prawo versus nowe regulacje*⁷, opublikowanego w numerze 4/2024, szczegółowo opisałam zmiany i wymogi wynikające z rozszerzenia obowiązku informacyjnego oraz możliwe implikacje związane ze zmianami w klauzuli bestsellerowej. W związku z art. 7 pr. aut.⁸, który zawiera klauzulę prymatu stosowania prawa międzynarodowego, jeżeli przepisy w nim zawarte są korzystniejsze dla twórcy, nie można wykluczyć, że komentowany wyrok TSUE dotyczący prawa

międzynarodowego może być stosowany przez polskie sądy w większym stopniu niż w krajach UE, gdzie takiego przepisu nie ma. Z tego względu warto dokonać przeglądu umów zawartych przed 20 września 2024 roku pod kątem trwania ich skutków po tej dacie i ocenić, czy nie warto dokonać ich zmian w drodze aneksu. Ustalenie umowne stosowania poszczególnych zasad i terminów z pewnością przyczyni się do lepszej współpracy dotyczącej umów na przyszłość.

Podsumowując temat, przypomnę najważniejsze przepisy po zmianach, aby łatwiej było wyjaśnić reguły przepisów przejściowych i ich wpływ na ewentualne aneksowanie umów zawartych przed 20 września 2024 roku. Aby lepiej pokazać różnice w zależności od przyjętego modelu wynagrodzenia zawartego w umowie wydawniczej, zaproponowałam w poniższej tabeli taki podział.

Posumowanie najważniejszych zmian w pr. aut. wpływających na umowy wydawnicze znajduje się w tabeli poniżej.

	Umowy z wynagrodzeniem proporcjonalnym	Umowy z wynagrodzeniem kwotowym/ryczałtowym
Wynagrodzenie	Wynagrodzenie musi być godziwe i odpowiednie do zakresu udzielonego prawa, charakteru i zakresu korzystania oraz korzyści wynikających z korzystania z utworu. Domniemywa się, że wynagrodzenie proporcjonalne do przychodów z korzystania z utworu spełnia opisane wyżej wymogi.	Wynagrodzenie musi być godziwe i odpowiednie do zakresu udzielonego prawa, charakteru i zakresu korzystania oraz korzyści wynikających z korzystania z utworu.

⁷ Kwartalnik 4/2024: https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_4_24.pdf.pdf, str. 4 [dostęp: 14.02.2025].

⁸ Pr. aut., art. 7: „Jeżeli umowy międzynarodowe, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, przewidują dalej idącą ochronę, niż to wynika z ustawy, do nieopublikowanych utworów obywateli polskich albo do utworów opublikowanych po raz pierwszy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub równocześnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo opublikowanych po raz pierwszy w języku polskim – stosuje się postanowienia tych umów”. Pełny tekst ustawy: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf> [dostęp: 14.02.2025].

<p>Zakres informacji udzielanej autorowi</p>	<p>Twórca ma prawo:</p> <p>1) do regularnego otrzymywania od osoby, na którą przeniósł autorskie prawa majątkowe, lub od osoby, której udzielił licencji, aktualnej informacji o przychodach z korzystania ze swojego utworu oraz o wynagrodzeniu należnym w związku z tym korzystaniem, odrębnie dla każdego ze sposobów korzystania. Informacja może być wykorzystana przez twórcę wyłącznie w celu ustalenia wartości majątkowej praw przeniesionych albo stanowiących przedmiot licencji;</p> <p>2) wglądu w niezbędnym zakresie do dokumentacji mającej istotne znaczenie dla określenia wysokości wynagrodzenia;</p> <p>3) otrzymania informacji mającej istotne znaczenie dla określenia wysokości wynagrodzenia w przypadkach, gdy wkład twórczy nie jest znaczący w stosunku do wykorzystywanej całości.</p> <p>W przypadku utworu zbiorowego, zbioru utworów oraz utworu współautorskiego innego niż literacki, publicystyczny, naukowy, muzyczny lub słowno-muzyczny domniemywa się, że wkład twórczy nie jest znaczący w stosunku do wykorzystywanej całości.</p>	<p>Twórca ma prawo do regularnego otrzymywania od osoby, na którą przeniósł autorskie prawa majątkowe, lub od osoby, której udzielił licencji, aktualnej informacji o przychodach z korzystania ze swojego utworu oraz o wynagrodzeniu należnym w związku z tym korzystaniem, odrębnie dla każdego ze sposobów korzystania. Informacja może być wykorzystana przez twórcę wyłącznie w celu ustalenia wartości majątkowej praw przeniesionych albo stanowiących przedmiot licencji.</p>
<p>Terminy udzielania informacji</p>	<p>Informacja jest przekazywana z regularnością odpowiednią do rodzaju działalności, w ramach której utwór jest wykorzystywany, nie rzadziej niż raz w roku i nie częściej niż raz na kwartał.</p>	<p>Informacja jest przekazywana z regularnością odpowiednią do rodzaju działalności, w ramach której utwór jest wykorzystywany, nie rzadziej niż raz w roku i nie częściej niż raz na kwartał.</p>
<p>Ograniczenia obowiązku udzielania informacji</p>	<p>W uzasadnionych przypadkach, jeżeli koszty lub obciążenie administracyjne związane z realizacją obowiązku informacyjnego okazałyby się niewspółmiernie uciążliwe w stosunku do przychodów z korzystania z utworu, wykonanie obowiązku można ograniczyć do informacji o łącznych przychodach z korzystania z utworu oraz o łącznym wynagrodzeniu należnym w związku z tym korzystaniem.</p>	<p>Nie stosuje się obowiązku informacyjnego w przypadku, gdy wkład twórczy nie jest znaczący w stosunku do wykorzystywanej całości, chyba że twórca, który żąda informacji, wykaże, że informacja ta jest niezbędna do wykonania prawa do godziwego wynagrodzenia.</p> <p>W przypadku utworu zbiorowego, zbioru utworów oraz utworu współautorskiego innego niż literacki, publicystyczny, naukowy, muzyczny lub słowno-muzyczny domniemywa się, że wkład twórczy nie jest znaczący w stosunku do wykorzystywanej całości.</p>

		W uzasadnionych przypadkach, jeżeli koszty lub obciążenie administracyjne związane z realizacją obowiązku informacyjnego okazałyby się niewspółmiernie uciążliwe w stosunku do przychodów z korzystania z utworu, wykonanie obowiązku można ograniczyć do informacji o łącznych przychodach z korzystania z utworu oraz o łącznym wynagrodzeniu należnym w związku z tym korzystaniem.
Wyłączenia obowiązku udzielania informacji		Wyłączenie dotyczy: <ul style="list-style-type: none"> – wynagrodzeń wypłacanych za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania; – przypadków, gdy autor udziela wolnej licencji kierowanej do ogółu społeczeństwa (np. <i>creative commons</i>); – wynagrodzeń za utwory stworzone w ramach wykonywania obowiązków z umowy o pracę.
Zmiany ceny egzemplarza/ pliku z utworem	<p>Gdy cena ulega podwyższeniu, twórcy należy się umówiony procent od egzemplarzy sprzedanych po podwyższonej cenie.</p> <p>Gdy cena ulega obniżeniu bez zgody twórcy przed upływem roku⁹ od przystąpienia do rozpowszechniania utworu – nie wpływa na wysokość wynagrodzenia.</p> <p>Gdy twórca zgodził się na obniżenie ceny egzemplarza, należy się umówiony procent od egzemplarzy sprzedanych po obniżonej cenie.</p>	<p>Wpływ pośredni, w zakresie, w jakim zmiana ta może powodować, że wynagrodzenie twórcy staje się niewspółmiernie niskie w stosunku do korzyści nabywcy autorskich praw majątkowych lub licencjobiorcy.</p> <p>Większe ryzyko zastosowania klauzuli bestsellerowej.</p>

Pozostałe zmiany ustawy dotyczące *stricte* praw autorskich zostały już zasygnalizowane w artykule mecenas Aleksandry Burby w Kwartalniku 4/2024. Analizując powyższe zmiany, każdy z wydawców indywidualnie powinien podjąć decyzję, czy aneksować umowy zawarte przed 20 września 2024 roku, czy też dostosować jej wykonywanie z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą.

Przejdę teraz do tematu zmian w **ustawie o ochronie baz danych** dokonanych tą samą ustawą¹⁰, która znowelizowała pr. aut.. Polski ustawodawca zachował identyczny schemat wprowadzenia przepisów jak unijny w dyrektywie DSM, która zmienia nie tylko pr. aut., lecz także dyrektywę o ochronie baz danych. Najważniejszą modyfikacją sytuacji prawnej producentów baz danych jest

⁹ Lub dłuższego terminu umownego.

¹⁰ Pełny tekst ustawy: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20240001254/O/D20241254.pdf> [dostęp: 14.02.2025].

wprowadzenie nowego wyjątku od praw wyłącznych producenta bazy, jaką jest eksploracja tekstów i danych. Wydaje się, że zmiany dotyczące baz danych – jako dotyczące dozwolonego użytku – nie będą w znacznym stopniu oddziaływać na umowy wydawnicze. Będzie to możliwe, gdy przedmiotem umowy wydawniczej jest stworzenie bazy danych będącej utworem.

Jeżeli mamy do czynienia z bazą danych o charakterze twórczym lub gdy jednym ze sposobów korzystania z utworu jest rozpowszechnianie go jako zawartości bazy danych, będą obowiązywały regulacje zawarte w pr. aut. dotyczące wyjątku eksploracji tekstów i danych. Ponieważ temat wyjątku „eksploracja tekstów i danych” został już omówiony w części II artykułu¹¹ w Kwartalniku 2–3/2024, zaznaczę tylko, że regulacje są w obu ustawach zbieżne i wzajemnie skorelowane – choćby w ten sposób, że definicja wyjątku jest zawarta w pr. aut., a ustawa o ochronie baz danych do niej tylko odsyła. Przepis w swojej treści odwołuje się do definicji tego wyjątku w ustawie pr. aut., co przesądza o identycznym zakresie tego wyjątku¹². Podobny mechanizm zastosowano w przypadku definicji instytucji oświatowej oraz instytucji dziedzictwa kulturowego, które również zdefiniowano tylko w pr. aut.

W podobny sposób jak w pr. aut. działają **zastrzeżenia braku zgody** na korzystanie z wyjątku „eksploracja tekstów i danych”. Dokonuje się go wyraźnie i odpowiednio do sposobu, w jaki bazę danych udostępniono. W przypadku gdy zastrzeżenie ma dotyczyć elektronicznej bazy danych, udostępnianej w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niej dostęp

w miejscu i czasie przez siebie wybranym – dokonuje się go w formacie przeznaczonym do odczytu maszynowego w rozumieniu art. 2 pkt 7 Ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1524) wraz z metadanymi.

Zastrzeżenie nie będzie skuteczne, jeżeli eksploracja tekstów i danych dotyczy celu naukowego dla określonej wymienionej w ustawie kategorii podmiotów.

Instytucje dziedzictwa kulturowego, a także inne podmioty¹³ mogą zwielokrotnić bazy danych w celu eksploracji tekstów i danych do celów badań naukowych, jeżeli czynności te nie są dokonywane w celu osiągnięcia bezpośredniej lub pośredniej korzyści majątkowej.

Wydawcy będący producentami baz danych, a w szczególności udostępnianych elektronicznie baz wiedzy, będą zainteresowani nowymi regulacjami dotyczącymi wyjątku dla instytucji oświatowych oraz uczelni i innych podmiotów¹⁴. Korzystanie z baz danych w celach naukowych i badawczych może się odbywać na odpowiedzialność tych instytucji lub podmiotów, na ich terenie lub w innym miejscu bądź za pośrednictwem bezpiecznego środowiska elektronicznego, dostępnego dzięki zastosowaniu procedur uwierzytelniających, tylko dla osób uczących się i nauczających lub prowadzących działalność naukową w danej instytucji lub danym podmiocie. Natomiast aby uznać, że korzystanie z baz danych ma charakter ilustracji w celach dydaktycznych za pośrednictwem bezpiecznego środowiska elektronicznego, powinno ono odbywać się w państwie

¹¹ Kwartalnik 2–3/2024, https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_2_24.pdf [dostęp: 14.02.2025].

¹² Ustawa o ochronie baz danych, art. 2 ust. 1 pkt 5): „eksploracja tekstów i danych oznacza eksplorację tekstów i danych w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 22 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych”.

¹³ Podmioty, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 4–8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742, z późn. zm. 4) czyli: 1) uczelnie, 2) federacje podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, 4) instytuty naukowe PAN, 5) instytuty badawcze, 6) międzynarodowe instytuty naukowe utworzone na podstawie odrębnych ustaw działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, 6a) Centrum Łukasiewicz, działające na podstawie ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz (Dz.U. z 2024 r. poz. 925 i 1089); 6b) instytuty działające w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, zwane dalej „instytutami Sieci Łukasiewicz”; 6c) Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, 7) Polska Akademia Umiejętności, 8) inne podmioty prowadzące głównie działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły”.

¹⁴ Zobacz przypis 6.

członkowskim Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w którym dana instytucja oświatowa lub dany podmiot mają siedzibę.

Ponadto dodano nowe uprawnienia instytucji dziedzictwa kulturowego, które mogą teraz wielokrotnie bazy danych znajdujące się na stałe w ich zbiorach, niezależnie od formatu lub nośnika, w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony tych zbiorów oraz mogą wielokrotnie znajdujące się na stałe w ich zbiorach bazy danych uznane za niedostępne w handlu oraz rozpowszechnić je na stronach internetowych, które nie są prowadzone w celach zarobkowych.

ROZPOWSZECHNIANIE KSIĄŻEK ELEKTRONICZNYCH W USTAWIE O DOSTĘPNOŚCI (EEA)

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

W dniu 28 czerwca 2025 roku wejdzie w życie Ustawa z dnia 26 kwietnia 2024 roku o zapewnieniu spełniania wymagań dostępności niektórych produktów i usług przez podmioty gospodarcze (dalej ustawa), Dz.U. 2024, poz. 731¹⁵. Stanowi ona wdrożenie do polskiego prawa **Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług (EEA)**¹⁶. Celem dyrektywy jest promocja likwidacji barier w udziale w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami poprzez poprawę dostępu do powszechnie używanych produktów i usług, które zaspokajają szczególne potrzeby.

Ustawa dotyczy również rynku wydawniczego, ponieważ produkty i usługi związane z tym

rynkiem zostały objęte zakresem przedmiotowym ustawy, a co za tym idzie – zostały objęte obowiązkami, które musi spełnić wydawca działający w określonych obszarach. Motyw 41 dyrektywy przesądza, że wydawcy mogą być zarówno usługodawcami rozpowszechniającymi książki elektroniczne, jak i podmiotami odpowiedzialnymi za obrót i wprowadzenie na rynek czytników książek elektronicznych¹⁷.

Obowiązki wynikające z ustawy to wymogi informacyjne w zapewnieniu dostępności produktów i usług, spełnianie wymagań dostępności produktów i usług oraz podleganie systemowi nadzoru stosownie do trybu sprawowania nadzoru rynku w zakresie określonym ustawą.

Produkty i usługi z rynku wydawniczego objęte ustawą to:

PRODUKTY	USŁUGI
Czytnik książek elektronicznych – urządzenie obejmujące zarówno sprzęt, jak i oprogramowanie przeznaczone do uzyskiwania dostępu do plików książek elektronicznych i korzystania z nich (produkt)	Rozpowszechnianie książek elektronicznych – usługi polegające na dostarczaniu konsumentowi plików książek elektronicznych wraz z oprogramowaniem przeznaczonym do uzyskiwania dostępu do tych plików i korzystania z nich, z wyłączeniem oprogramowania czytników książek elektronicznych (usługa)

Warto zwrócić uwagę, że w przypadku produktu – czytnika książek elektronicznych, wydawca będzie podmiotem zobowiązanym w sytuacji, gdy będzie jego producentem, jego upoważnionym

przedstawicielem, importerskim lub dystrybutorem. Definicja czytnika (art. 5 pkt 3 ustawy) obejmuje zarówno samo urządzenie, jak i oprogramowanie przeznaczone do uzyskiwania dostępu do plików

¹⁵ Pełny tekst ustawy: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20240000731/O/D20240731.pdf> [dostęp: 17.02.2025].

¹⁶ Pełny tekst dyrektywy: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0882> [dostęp: 17.02.2025].

¹⁷ W kontekście książek elektronicznych pojęcie usługodawcy może obejmować wydawców i inne podmioty gospodarcze uczestniczące w ich dystrybucji.

książek elektronicznych i korzystania z nich. Z tego względu wydawca zostanie objęty ustawą również w przypadku, gdy jest producentem, jego upoważnionym przedstawicielem, importerem lub dystrybutorem tylko opisanego wyżej oprogramowania.

W przypadku usług rozpowszechniania książek online zobowiązany będzie każdy podmiot świadczący takie usługi na rzecz konsumentów.

Wydawcy mający status **mikroprzedsiębiorcy** są podmiotowo **wyłączeni** z zobowiązań wynikających z ustawy w zakresie świadczenia usług¹⁸.

Przypominam, że mikroprzedsiębiorcy to podmioty gospodarcze prowadzące przedsiębiorstwo, które zatrudnia od 1 do 9 pracowników, którego obrót i/lub całkowity bilans roczny nie może przekraczać 2 miliony euro¹⁹.

Ponadto ustawa zawiera ograniczenie stosowania ustawy w zakresie zapewnienia obowiązku dostępności zarówno produktu, jak i usługi w dwóch przypadkach. Przepisy ustawy mają zastosowanie wyłącznie w zakresie, w jakim zapewnienie zgodności z nimi nie wymaga wprowadzenia zasadniczej zmiany podstawowych właściwości produktu lub usługi albo nie stanowi dla podmiotu gospodarczego nieproporcjonalnego obciążenia.

Aby zastosować te wyłączenia, konieczne jest przeprowadzenie oceny i powiadomienie organu nadzoru.

Pewne ułatwienia zastosowano dla mikroprzedsiębiorców w stosunku do produktów objętych wymogami – tak jak już wyżej zaznaczyłam, w zakresie świadczenia usług objętych wymogami ustawy mikroprzedsiębiorcy są całkowicie zwolnieni. W przypadku czytników książek elektronicznych mikroprzedsiębiorca jest zwolniony z obowiązku tworzenia i przechowywania dokumentacji, oceny dotyczącej zaistnienia przesłanki zwolnienia

z obowiązku zapewnienia dostępności oraz powiadomienia organu nadzoru o fakcie dokonania oceny.

Zanim przejdę do omówienia przesłanek zwalniających ze stosowania ustawy, warto wspomnieć, że na przesłankę dotyczącą nieproporcjonalnego obciążenia nie będą mogli się powołać przedsiębiorcy²⁰, którzy otrzymali dofinansowanie z publicznych lub prywatnych źródeł innych niż zasoby własne.

Przesłanka zaistnienia „zasadniczej zmiany podstawowych właściwości produktu lub usługi” wymaga przeprowadzenia ekspertyzy technicznej pod tym kątem. Z kolei kryteria zaistnienia przesłanki „nieproporcjonalnego obciążenia przedsiębiorcy” są opisane w ustawie. Zgodnie z jej treścią przy szacowaniu i dokonywaniu oceny bierze się pod uwagę:

- stosunek kosztów netto związanych ze spełnianiem określonego wymagania dostępności do ogólnych kosztów operacyjnych i kapitałowych produkcji, dystrybucji lub importu produktu albo oferowania lub świadczenia usługi, ponoszonych przez podmiot gospodarczy;

- szacowane koszty i korzyści dla podmiotu gospodarczego, w tym w odniesieniu do procesów wytwórczych i inwestycji, w stosunku do szacowanej korzyści dla osób ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem liczby przypadków i częstotliwości korzystania z produktu albo usługi;

- stosunek kosztów netto związanych ze spełnianiem wymagań dostępności do przychodów netto podmiotu gospodarczego ze sprzedaży produktu albo oferowania lub świadczenia usługi.

Przy obliczaniu kosztów netto uwzględnia się jednorazowe koszty organizacyjne ponoszone w związku z zatrudnieniem dodatkowego personelu, dysponującego wiedzą fachową w zakresie dostępności produktów albo usług, oraz ze szkoleniem personelu i nabywaniem kompetencji w zakresie dostępności

¹⁸ Art. 4. „Przepisów ustawy nie stosuje się do: 1) usług oferowanych lub świadczonych przez mikroprzedsiębiorców”.

¹⁹ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji przedsiębiorstw mikro-, małych i średnich: <https://eur-lex.europa.eu/PL/legal-content/summary/micro-small-and-medium-sized-enterprises-definition-and-scope.html> [dostęp: 17.02.2025].

²⁰ Art. 11 ust. 11: „W przypadku gdy podmiot gospodarczy, który w celu zapewnienia spełnienia wymagania dostępności produktu albo usługi otrzymał finansowanie z publicznych lub prywatnych źródeł innych niż zasoby własne, przepisu ust. 1 pkt 2 nie stosuje się do tego wymagania dostępności”.

produktów albo usług. Uwzględnia się także koszty opracowania nowych procesów w celu zapewnienia dostępności w rozwoju produktu albo usługi oraz koszty opracowania wytycznych dotyczących dostępności produktów albo usług. Następne koszty, które podlegają uwzględnieniu, to te związane z zapoznaniem się z przepisami w zakresie dostępności produktów albo usług. Ponadto bierze się pod uwagę bieżące koszty produkcji i rozwoju ponoszone w związku z projektowaniem funkcji lub właściwości zapewniających spełnianie wymagań dostępności przez produkt lub usługę, koszty realizacji procesów wytwórczych, testowania produktu lub usługi w zakresie dostępności oraz koszty opracowania dokumentacji dotyczącej przebiegu oceny i dokonanych w jej ramach ustaleń.

Z przeprowadzenia oceny sporządza się dokumentację, obejmującą jej przebieg oraz dokonane ustalenia, którą należy przechowywać przez pięć

lat, liczonych od ostatniego udostępnienia na rynku produktu lub dnia zakończenia oferowania lub świadczenia usługi.

O fakcie dokonania oceny i wynikającego z niej odstąpienia od stosowania zasady dostępności powiadamia się organ nadzoru.

Ustawa zawiera własną legalną definicję konsumenta sformułowaną w sposób nieco odmienny niż definicja tego pojęcia w kodeksie cywilnym. Oznacza to, że ocenę statusu podmiotu, na rzecz którego dostarcza się **usługę**, należy dokonywać na podstawie definicji konsumenta w zawartej w ustawie (art. 5 pkt 14).

Porównując obie definicje, można odnieść wrażenie, że definicja zawarta w ustawie jest bardziej szczegółowa, jednak głębsza analiza obu definicji prowadzi do wniosku, że krąg osób określanych jako konsument w przypadku ustawy jest nieco szerszy (przez zawężenie wyłączenia).

DEFINICJA POJĘCIA „KONSUMENT”	
Kodeks cywilny ²¹ art. 22 ¹	Ustawa, art. 5 pkt 14
Za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.	Konsument – oznacza osobę fizyczną, która kupuje produkt lub korzysta z usługi w celach niezwiązanych z jej działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub z wykonywaniem wolnego zawodu.

Podstawowa różnica wynika ze ścisłego określenia „osoby wykonującej wolny zawód” w ustawie ze sformułowaniem „działalność zawodowa osoby” w Kodeksie cywilnym. Ponadto dodatkowo jest tam zawarty warunek, że wyłączenie dotyczy jedynie czynności **bezpośrednio** związanych z działalnością gospodarczą lub zawodową. Warunku tego nie ma w definicji w ustawie. Ustawa nie zawiera definicji wykonywania wolnego zawodu, jednak

w polskim prawie jest definicja wolnego zawodu zawarta w Ustawie z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne²². Zgodnie z jej treścią wolnym zawodem jest: pozarolnicza działalność gospodarcza wykonywana osobiście przez tłumaczy, adwokatów, notariuszy, radców prawnych, biegłych rewidentów, księgowych, agentów ubezpieczeniowych, agentów oferujących

²¹ Pełny tekst: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640160093/U/D19640093Lj.pdf> [dostęp: 17.02.2025].

²² T.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 776, 863, 1593, pełny tekst ustawy: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20240000776/U/D20240776Lj.pdf> [dostęp: 17.02.2025].

ubezpieczenia uzupełniające, brokerów reasekuracyjnych, brokerów ubezpieczeniowych, doradców podatkowych, doradców restrukturyzacyjnych, maklerów papierów wartościowych, doradców inwestycyjnych, agentów firm inwestycyjnych oraz rzeczników patentowych. Za osobiste wykonywanie wolnego zawodu uważa się wykonywanie działalności bez zatrudniania na podstawie umów o pracę, umów zlecenia, umów o dzieło oraz innych umów o podobnym charakterze przez osoby, które wykonują czynności związane z istotą danego zawodu.

Oznacza to, że w przypadku osób będących konsumentami – w myśl ustawy – będą to również osoby, które kupują czytnik lub korzystają z usługi rozpowszechnia książek elektronicznych w celach związanych z działalnością zawodową – z wyłączeniem tej wykonywanej w formie wolnego zawodu. Aby zrozumieć różnicę, posłużmy się przykładem portalu rozpowszechniającego profesjonalne elektroniczne książki o tematyce prawniczej. Gdy korzystającym jest prawnik zatrudniony na etacie u pracodawcy, korzystający w celach związanych bezpośrednio z prawniczą działalnością zawodową – nie jest on konsumentem w rozumieniu kodeksu cywilnego, ale jest konsumentem w rozumieniu ustawy – ta bowiem wyłącza jedynie radców prawnych i adwokatów wykonujących działalność osobiście w ramach wykonywania wolnego zawodu. Oczywiście, w przypadkach gdy usługa jest świadczona na rzecz pracodawcy prawnika, który jest podmiotem gospodarczym, ta różnica w pojęciu konsumenta będzie nieistotna. Jeżeli wydawca planuje stworzyć usługę rozpowszechniania książek elektronicznie wyłącznie dla profesjonalistów, musi pamiętać o tej różnicy w zakresie rozumienia pojęcia konsument, choć problem ten wystąpi marginalnie. Pozostałe kategorie podmiotów niekwalifikujących się jako konsument w obu definicjach możemy uznać za tożsame. Działalność handlowa, gospodarcza, rzemieślnicza (w ustawie) zawiera się w ogólnym pojęciu z Kodeksu cywilnego, czyli w działalności gospodarczej. Problem ten nie ma znaczenia w przypadku sprzedaży czytników

książek elektronicznych, które są przeznaczone na cały rynek, a nie jak usługi rozpowszechniania książek elektronicznych wyłącznie na rynek konsumencki.

Identyfikacja danej osoby jako konsumenta będzie miała znaczenie przy rozpoznawaniu skargi, której możliwość wniesienia przez konsumentów przewiduje ustawa. Skarga nie jest znaną wcześniej i obowiązującą na rynku konsumenckim reklamacją. Procedura związana z prawem do złożenia do podmiotu gospodarczego skargi na niezapewnienie spełnienia wymagań dostępności przez produkt albo usługę opisana jest w art. 35–37 ustawy.

Skarga musi spełniać określone warunki pod rygorem pozostawienia jej bez rozpoznania. Jeżeli skarga nie zawiera danych takich jak imię i nazwisko konsumenta, adres do korespondencji, adres e-mail lub numer telefonu wraz ze wskazaniem preferowanego sposobu kontaktu z konsumentem, a także wskazania produktu albo usługi, których dotyczy skarga, oraz wskazania wymagania dostępności, którego nie spełniają produkt albo usługa, wraz z żądaniem zapewnienia jego spełnienia przez podmiot gospodarczy, można ją pozostawić bez rozpatrzenia. Ponadto skarga może zawierać wskazanie preferowanego sposobu zapewnienia spełnienia wymagania dostępności przez produkt albo usługę, jednak brak tego wskazania nie zwalnia podmiotu, do którego została skierowana, z jej rozpatrzenia.

Z uwagi na skutek, jaki wywołuje zapis art. 37 ust. 4 ustawy stanowiący, że brak odpowiedzi na prawidłowo złożoną skargę wywołuje skutek uznający skargę za rozpatrzoną zgodnie z żądaniem skarżącego, warto kontrolować terminy wyznaczone ustawą na rozpatrzenie skargi. Zwłaszcza że ustawa nakazuje podmiotowi realizację żądania skarżącego w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia otrzymania skargi. Termin na odpowiedź na prawidłowo złożoną skargę to 30 dni z możliwością wydłużenia go w sprawach skomplikowanych po uprzednim powiadomieniu skarżącego ze wskazaniem nowego terminu, z tym zastrzeżeniem, że nie może być on dłuższy niż 60 dni od daty wniesienia skargi.

Podsumowanie opisanych powyżej reguł zawiera poniższa tabela.

	Czytnik książek elektronicznych	Rozpowszechniane książek elektronicznych
Definicja	urządzenie obejmujące zarówno sprzęt, jak i oprogramowanie, przeznaczone do uzyskiwania dostępu do plików książek elektronicznych i korzystania z nich	usługi polegające na dostarczaniu konsumentowi plików książek elektronicznych wraz z oprogramowaniem przeznaczonym do uzyskiwania dostępu do tych plików i korzystania z nich, z wyłączeniem oprogramowania czytników książek elektronicznych
Odbiorcy	cały rynek	konsumenci
Wyłączenia	<ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorcy – w przypadku, gdy stosowanie zasady dostępności wymaga wprowadzenia zasadniczej zmiany podstawowych właściwości produktu albo usługi; • przedsiębiorcy – w przypadku, gdy stosowanie zasady dostępności stanowi dla podmiotu gospodarczego nieproporcjonalne obciążenie; • mikroprzedsiębiorcy są zwolnieni z obowiązku tworzenia i przechowania dokumentacji, oceny dotyczącej zaistnienia przesłanki zwolnienia z obowiązku zapewnienia dostępności oraz powiadomienia organu nadzoru o fakcie oceny. 	<ul style="list-style-type: none"> • mikroprzedsiębiorcy; • przedsiębiorcy – w przypadku, gdy stosowanie zasady dostępności wymaga wprowadzenia zasadniczej zmiany podstawowych właściwości produktu albo usługi; • przedsiębiorcy – w przypadku, gdy stosowanie zasady dostępności stanowi dla podmiotu gospodarczego nieproporcjonalne obciążenie.

Zapewnianie spełniania wymagań dostępności produktów i usług – obowiązek informacyjny

Obowiązek informacyjny wymaga, aby **instrukcje, etykiety i ostrzeżenia** dotyczące użytkowania produktu zamieszczone na nim lub w nim były udostępniane za pomocą więcej niż jednego kanału sensorycznego.

Ponadto, aby przedstawiono je w sposób zapewniający ich zrozumiałość i postrzegalność.

Uważa się, że cel ten zostanie osiągnięty poprzez zastosowanie czcionki o odpowiednim rozmiarze i kroju, z uwzględnieniem przewidywalnych warunków użytkowania oraz z zastosowaniem wystarczającego kontrastu i odstępów między literami, wierszami i akapitami.

Podstawowe kanały sensoryczne to **wzrokowy, słuchowy, kinestetyczny**. W przypadku produktów

fizycznych zapis ten nie pozostawia wielkiego wyboru w zakresie etykiet i ostrzeżeń. Natomiast dopuszcza, aby instrukcje (w szczególności dotyczące dostępu do funkcji produktu, sposobu ich aktywacji i ich interoperacyjności z narzędziami wspomagającymi) nie były zamieszczone na produkcie, pod warunkiem że są dostępne publicznie w innym miejscu (w szczególności za pośrednictwem strony internetowej) oraz informacja o miejscu udostępniania informacji znajdowała się na produkcie lub jego opakowaniu. Oprócz wyżej opisanych wymagań dotyczących czcionki i przejrzystości konieczne jest zapewnienie alternatywnej prezentacji treści nietekstowych, tj. opis interfejsu użytkownika, informacje o spełnianiu przez produkt wymagań dostępności oraz informacja, jakie rozwiązania przyjęto w celu spełniania tych wymagań. Ponadto instrukcje powinny być dostępne w formatach tekstowych dla

komunikacji alternatywnej, możliwe do przedstawienia za pomocą różnych kanałów sensorycznych. Powinny także zawierać opis oprogramowania i sprzętu łączących produkt z narzędziami wspomagającymi oraz wykaz narzędzi przetestowanych z produktem.

Instrukcje dotyczące instalacji, konserwacji, przechowywania i pozbywania się produktu, które nie zostały zamieszczone w lub na produkcie, muszą zostać udostępnione publicznie w inny sposób (w szczególności za pośrednictwem strony internetowej), wraz z wprowadzeniem do obrotu produktu z dołączoną informacją o miejscu ich udostępnienia zamieszczoną na produkcie lub opakowaniu produktu. Powyższe dokumenty udostępnione publicznie w alternatywny sposób muszą spełniać wymagania dostępności.

Zapewnienie wymagań dostępności produktu

Zapewnienie wymagań dostępności uzależnione jest od rodzaju produktu i jego cech funkcjonalnych. Produkt obejmuje również interfejs użytkownika. W przypadkach gdy produkt umożliwia komunikowanie się – funkcja komunikacji powinna być dostępna przez więcej niż jeden kanał sensoryczny i obejmować rozwiązania alternatywne dla elementów wizualnych, dźwiękowych, mowy i dotykowych. Jeżeli produkt wykorzystuje mowę – konieczne jest zapewnienie rozwiązania alternatywnego dla mowy i wprowadzanie danych głosowych na potrzeby komunikacji, obsługi, sterowania i orientacji. W przypadku gdy produkt wykorzystuje elementy wizualne – stosuje się rozwiązania poprawiające wyrazistość wizji oraz rozwiązania umożliwiające powiększanie obrazu, zwiększanie jego jasności i kontrastu, a także interoperacyjność z narzędziami wspomagającymi i programami umożliwiającymi nawigację po interfejsie użytkownika. Jeżeli produkt wykorzystuje kolor do przekazywania informacji, wskazywania działania, które należy wykonać, wskazania konieczności reakcji ze strony użytkownika lub zaznaczenia pewnych elementów – zapewnia się rozwiązania alternatywne do stosowania kolorów. To samo dotyczy sytuacji, gdy produkt wykorzystuje

sygnały dźwiękowe do przekazywania informacji, wskazywania działania, które należy wykonać, wskazania konieczności reakcji ze strony użytkownika lub zaznaczenia pewnych elementów – też zapewnia się rozwiązania alternatywne do stosowania sygnałów dźwiękowych. Natomiast jeżeli produkt wykorzystuje elementy dźwiękowe – konieczne jest zapewnienie możliwości sterowania głośnością i szybkością odtwarzania oraz wprowadzenie zaawansowanych funkcji dźwiękowych, w tym redukcję zakłóceń ze strony sygnałów dźwiękowych pochodzących od znajdujących się w pobliżu produktów, oraz wyrazistość dźwięku. Ponadto, gdy produkt wymaga ręcznej obsługi i sterowania – powinien mieć możliwość sterowania sekwencyjnego i alternatywne rozwiązania z zakresu motoryki małej oraz unika się konieczności jednoczesnego poruszania więcej niż jednym przełącznikiem, a także zapewnia się możliwość rozróżnienia przełączników za pomocą dotyku.

Kolejne wymogi dostępności dotyczą trybów pracy produktu, które nie mogą wymagać wykonywania ruchów o dużym zasięgu lub użycia dużej siły fizycznej, a zastosowane rozwiązania ograniczają prawdopodobieństwo wywołania ataków padaczki fotogennej.

Wszystkie zastosowane rozwiązania muszą zapewniać ochronę prywatności użytkownika, w tym rozwiązania alternatywne dla identyfikacji biometrycznej i kontroli danych biometrycznych, oraz spójność funkcji, wystarczająco długi czas na reakcję użytkownika – w tym możliwość dostosowywania przez użytkownika czasu na tę reakcję oraz oprogramowanie i sprzęt służące do łączenia się z narzędziami wspomagającymi.

Dla czytelników książek elektronicznych przewidziano dodatkowy warunek, jakim jest wyposażenie go w technologię syntezy mowy w języku interfejsu użytkownika.

Zapewnienie wymagań dostępności usług

Usługi mogą być świadczone wyłącznie z wykorzystaniem produktów spełniających wymogi dostępności. W ramach oferowania i świadczenia usług

niezbędne jest dostarczanie informacji w formie papierowej lub elektronicznej na temat oferowanych i świadczonych usług. W przypadku produktów wykorzystywanych do oferowania lub świadczenia usług konieczne jest również udzielanie informacji o związku tych produktów z usługą, ich funkcjach oraz właściwościach zapewniających spełnienie wymagań dostępności oraz interoperacyjność

z narzędziami wspomagającymi. Wymogi dotyczące prezentacji zasad dotyczących usługi są analogiczne jak opisane wcześniej wymogi dla etykiet, instrukcji i ostrzeżeń dotyczących produktu. Ponadto usługodawca jest zobowiązany do zapewnienia jednolitości stron internetowych i aplikacji mobilnych przez zapewnienie ich postrzegalności, funkcjonalności, zrozumiałości i kompatybilności.

W przypadku usług rozpowszechniania książek elektronicznych ustawa stawia dodatkowe wymagania polegające na zapewnieniu:

- synchronizacji tekstu i dźwięku, gdy książka elektroniczna oprócz tekstu zawiera także dźwięk;
- interoperacyjności pliku książki elektronicznej zapewniającej kompatybilność i funkcjonalność narzędzi wspomagających z plikiem książki elektronicznej;
- dostępu do treści i struktury książki elektronicznej;
- możliwości nawigacji po treści i układzie graficznym książki elektronicznej, również w dynamicznym układzie graficznym;
- możliwości wyboru alternatywnego sposobu przedstawienia treści książki elektronicznej zapewniającego jej postrzegalność, funkcjonalność, zrozumiałość i kompatybilność;
- informacji o funkcjach i właściwościach zapewniających spełnianie wymagań dostępności treści książki elektronicznej za pośrednictwem metadanych.

Organ nadzoru

Zgodnie z treścią art. 38 ust 3 pkt. 1 ustawy organem nadzoru rynku w odniesieniu do czytników książek elektronicznych i usług rozpowszechniania książek elektronicznych jest Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Kary za naruszenie ustawy

Kary za naruszenie ustawy to dziesięciokrotność przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej za rok poprzedzający, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednak nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym

rok nałożenia kary, ustalonego według stanu na dzień wydania decyzji.

KOMISJA EUROPEJSKA PUBLIKUJE FAQ I WYJAŚNIENIA DOTYCZĄCE STOSOWANIA AKTU W SPRAWIE DANYCH (DATA ACT) – CZĘŚĆ I

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Data Act – czyli **aktowi w sprawie danych**²³, poświęciliśmy wiele uwagi w Kwartalniku – śledząc i opisując kolejne etapy jego procesu legislacyjnego. Wraz z aktem o zarządzaniu danymi (Data Governance Act)²⁴ ma stanowić powszechny nowy porządek dotyczący danych i ich wtórnego wykorzystywania oraz zmienić dotychczasowe zasady korzystania z danych wynikające z dyrektywy o ochronie baz danych na obszarze UE.

Z uwagi na to, że oba akty mają charakter rozporządzenia, co do zasady nie wymagają wdrożenia do prawodawstwa wewnętrznego krajów członkowskich. Jednak aby niektóre z regulacji mogły być egzekwowane na danym terytorium, potrzebne jest przyjęcie przepisów wykonawczych. Pisząc o Data Act, będę się posługiwała również nazwami „akt w sprawie danych” lub „rozporządzenie”.

W celu ułatwienia rozpoczęcia stosowania Data Act od 12 września 2025 roku, KE 6 września 2024 roku opublikowała listę najczęściej zadawanych pytań (FAQ) dotyczących aktu w sprawie danych²⁵. Najnowsza, trzecia wersja FAQ pochodzi z 3 lutego 2025 roku. Oprócz formularza FAQ na stronach KE możemy znaleźć również wyjaśnienie dotyczące stosowania Data Act²⁶ z datą ostatniej aktualizacji

25 stycznia 2025 roku. Dokument ten zawiera zastrzeżenie: „Niniejszy dokument nie powinien być uznawany za reprezentatywny dla oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej”. Podobnego zastrzeżenia nie znajdziemy w opisie dokumentu FAQ.

W ocenie Komisji Data Act uchwalono w celu „zwiększenia dostępności danych – w szczególności danych przemysłowych – i zachęcania do innowacji opartych na danych, zapewniając jednocześnie uczciwość w przydzieleniu wartości danych wśród wszystkich podmiotów w gospodarce opartej na danych”. Zasadnicze pozostaje pytanie, czy deklarowany przez Komisję cel aktu w postaci „horyzontalnego zestawu zasad dotyczących dostępu do danych i wykorzystywania danych, które respektują ochronę praw podstawowych i przynoszą szerokie korzyści europejskiej gospodarce i społeczeństwu” zostanie zrealizowany.

Akt w sprawie danych przyznaje osobom fizycznym oraz przedsiębiorstwom prawo dostępu do danych generowanych przez inteligentne obiekty, maszyny i urządzenia. Użytkownicy skomunikowanych produktów mogą podjąć decyzję o udostępnieniu tych danych osobom trzecim.

Podjęmę próbę analizy postawionych w dokumencie FAQ pytań i odpowiedzi z nadzieją, że czas pozytywnie zweryfikuje gwarancje ochrony praw

²³ Pełny tekst Data Act: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/2854> [dostęp: 7.02.2025].

²⁴ Pełny tekst Data Governance Act: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0868> [dostęp: 7.02.2025].

²⁵ Pełny tekst FAQ dotyczących Data Act: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/commission-publishes-frequently-asked-questions-about-data-act> [dostęp: 7.09.2025].

²⁶ Akt w sprawie danych – wyjaśnienie: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/pl/factpages/data-act-explained> [dostęp: 7.02.2025].

podstawowych przedstawione przez unijnego prawodawcę właścicielom danych – producentom baz danych, którzy ponieśli nakłady ekonomiczne na ich stworzenie. Lista pytań i odpowiedzi jest bardzo obszerna i obejmuje 68 pozycji. Z tego względu ich omówienie podzieliłam na kilka artykułów, które będziemy publikować w kolejnych wydaniach Kwartalnika.

Na chwilę obecną dokument został opublikowany wyłącznie w jednym z urzędowych języków UE, tj. w języku angielskim²⁷, co może utrudniać dostęp obywatelom posługującym się innymi językami urzędowymi UE.

Link do strony:

[Commission publishes Frequently Asked Questions about the Data Act | Shaping Europe's digital future](#)

Adres publikacyjny:

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/commission-publishes-frequently-asked-questions-about-data-act>

Z uwagi na priorytety rynku wydawniczego przegląd pytań rozpoczęłam od próby znalezienia odpowiedzi na zagadnienia związane z ochroną *sui generis* baz danych. Temat ten został omówiony w poprzednich wydaniach Kwartalnika – a w szczególności w artykule pt.: *Akt w sprawie danych (Data Act) – publikacja w Dzienniku Urzędowym UE*²⁸ w Kwartalniku 4/2023. Przypomnę teraz, że dotyczy to art. 43²⁹ Data Act, a zgodnie z jego treścią prawo *sui generis* przewidziane w art. 7 dyrektywy

o ochronie prawnej baz danych³⁰ nie ma zastosowania w przypadku, gdy dane są pozyskiwane lub generowane z produktu skomunikowanego lub usługi powiązanej. Aby zrozumieć sens tego przepisu, trzeba wyjaśnić trzy pojęcia: dane, produkt skomunikowany i usługa powiązania.

Dane to wszelkie cyfrowe odwzorowania działań, faktów lub informacji oraz wszelkie kompilacje takich działań, faktów lub informacji, w tym w formie zapisu dźwiękowego, wizualnego lub audiowizualnego. Produkt skomunikowany to rzecz, która pozyskuje, generuje lub zbiera dostępne dane dotyczące jej wykorzystywania lub jej otoczenia i która jest w stanie komunikować dane z produktu za pomocą usługi łączności elektronicznej, łączy fizycznego lub dostępu na urządzeniu i której podstawową funkcją nie jest przechowywanie, przetwarzanie ani przesyłanie danych w imieniu strony innej niż użytkownik.

Usługa powiązana to usługa cyfrowa, w tym oprogramowanie, ale z wyłączeniem usług łączności elektronicznej, która podczas zakupu, najmu, dzierżawy lub leasingu jest skomunikowana z produktem w taki sposób, że jej brak uniemożliwiłby produktowi skomunikowanemu wykonywanie co najmniej jednej z jego funkcji, lub która zostaje skomunikowana z produktem przez producenta lub osobę trzecią później, aby dodać, uaktualnić lub zmodyfikować funkcje produktu skomunikowanego.

Analizując treść tych definicji, możemy uznać, że wydawcy aktualnie w niewielkim stopniu sprzedają produkty skomunikowane lub świadczą usługi powiązane. Oczywiście nie można wykluczyć, że i w tej dziedzinie nadejdzie rewolucja technologiczna, w szczególności wraz z rozwojem metawersum

²⁷ Przy tłumaczeniu FAQ korzystałam z funkcji Copilot.

²⁸ *Akt w sprawie danych (Data Act) – publikacja w Dzienniku Urzędowym UE*, Kwartalnik 4/2023: https://www.copyright-polska.pl/docs/cp_kwartalnik_4_23.pdf, str. 10 [dostęp: 9.03.2025].

²⁹ Akt w sprawie danych, art. 43:

„Bazy danych zawierające określone dane

Prawo *sui generis* przewidziane w art. 7 dyrektywy 96/9/WE nie ma zastosowania, w przypadku, gdy dane są pozyskiwane lub generowane z produktu skomunikowanego lub usługi powiązanej objętych zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia, w szczególności w związku z jego art. 4 i 5”.

³⁰ Pełny tekst dyrektywy o ochronie prawnej baz danych: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX%3A31996L0009> [dostęp: 9.03.2025].

vr-booki i vr-gazety będą produktami skomunikowanymi. Jednak z uwagi na wyłączenie „treści kreatywnych”, o czym piszę dalej, na chwilę obecną trudno zidentyfikować szczególne zagrożenie dla core biznesu wydawców.

Zapis art. 43 budzi jednak wątpliwości. Data Act nie zmienia bowiem dyrektywy o ochronie prawnej baz danych, ale dokonuje zmian w innych aktach prawa unijnego (w art. 47 i 48). Nasuwa się więc pytanie, czy wyłączenie ograniczające prawa *sui generis* nie powinno się znaleźć – dla skuteczności – również w treści dyrektywy o ochronie prawnej baz danych.

W opublikowanym FAQ nie znalazłam odpowiedzi na wątpliwości związane z tym zagadnieniem.

W kolejnym kroku szukałam pytań, które koncentrują się na odpowiedzi na pytanie dotyczące styku wtórnego korzystania z danych i ochrony praw własności intelektualnej, często bowiem (a na rynku wydawniczym z reguły) utwory i inne przedmioty praw własności intelektualnej stanowią typową zawartość baz danych, a Data Act w art. 1 ust. 8³¹ wskazuje, **że jego postanowienia pozostają bez uszczerbku dla unijnych i krajowych aktów prawnych przewidujących ochronę praw własności intelektualnej**, w szczególności dyrektywy 2001/29/WE (dyrektywa INFOSC)³², 2004/48/WE (dyrektywa o egzekwowaniu praw własności intelektualnej)³³ oraz (UE) 2019/790 (dyrektywa DSM)³⁴.

Wyjaśnienia tego postanowienia i odniesienia do niego możemy odnaleźć w motywach rozporządzenia, a FAQ odnosi się do tej kwestii w pytaniu nr 6.

6) Co oznacza wyłączenie „treści” z zakresu danych w ramach rozdziału II³⁵ Data Act?

Punkt 16 preambuły zawiera dwa elementy, które pomagają w interpretacji pojęcia „treści”. Po pierwsze wyjaśnia, że „treść” ma charakter tekstowy, dźwiękowy lub audiowizualny i często jest objęta prawami własności intelektualnej. Po drugie wyjaśniono w nim, że należy dokonać rozróżnienia między rynkami produktów i usług powiązanych a rynkami niepowiązanego oprogramowania i treści. Sugeruje to, że „treść” musi być czymś w rodzaju materiału chronionego prawem autorskim, tj. wynikiem procesu twórczego (nawet jeśli nie został osiągnięty minimalny próg ochrony praw autorskich) i zazwyczaj przeznaczonym do korzystania przez ludzi. Odniesienie do odrębnych rynków wskazuje, że akt w sprawie danych nie ma na celu zastąpienia istniejących zabezpieczeń prawnych i mechanizmów obrotu danymi reprezentującymi treść. Ma raczej na celu otwarcie rynków dla innych rodzajów danych, takich jak pomiary i wyniki nietwórcze. Na przykład posiadacze danych aparatów cyfrowych zdolnych do nagrywania, przesyłania lub wyświetlania zdjęć lub filmów są zobowiązani do udostępniania łatwo dostępnych danych, takich jak wzorce użytkowania, poziomy naładowania baterii, znaczniki czasu, lokalizacja, poziomy oświetlenia i dzienniki zdarzeń. Co do zasady nie są one zobowiązane do udostępniania samych treści audiowizualnych. Podobnie użytkownicy nie mają prawa żądać dostępu do filmu/filmu wyświetlanego na telewizorze Smart TV i korzystania z niego. Jednak niektóre kamery, w połączeniu z odpowiednim oprogramowaniem, mogą również

³¹ Akt w sprawie danych, art. 1 ust. 8: „Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez uszczerbku dla unijnych i krajowych aktów prawnych przewidujących ochronę praw własności intelektualnej, w szczególności dyrektywy 2001/29/WE, 2004/48/WE oraz (UE) 2019/790”.

³² Dyrektywa INFOSC: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32001L0029> [dostęp: 7.02.2024].

³³ Dyrektywa o egzekwowaniu praw własności intelektualnej: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX%3A32004L0048> [dostęp: 7.02.2024].

³⁴ Dyrektywa DSM: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0790> [dostęp: 7.02.2024].

³⁵ Art. 1 ust. 2: „Niniejsze rozporządzenie dotyczy danych osobowych i nieosobowych, w tym następujących rodzajów danych i następujących kontekstów:

a) rozdział II ma zastosowanie do danych, z wyjątkiem treści, dotyczących działania, wykorzystywania i środowiska produktów skomunikowanych i usług powiązanych”.

działać jako zaawansowane czujniki, zdolne do interpretowania pikseli w celu zalecenia działania. Na przykład kamery w pojazdach połączonych z internetem obsługują systemy ostrzegania przed kolizją i hamowania awaryjnego, a kamery w maszynach rolniczych oceniają stan roślin i zapewniają automatyczne porady dotyczące stosowania nawozów lub pestycydów. Obrazy generowane przez takie kamery nie są przeznaczone do oglądania przez ludzi i pozbawione są elementów kreatywnych. W związku z tym obrazy te powinny wchodzić w zakres rozdziału II aktu w sprawie danych.

Analizując treść odpowiedzi, można uznać, że wyłączenie treści pozwoli zrealizować gwarancję nienaruszalności praw własności intelektualnej do treści kreatywnych. Jednak opis dotyczący wykorzystywania danych z kamer audiowizualnych prowadzi nas do kolejnego pytania: a co z wizerunkiem i głosem osób utrwalonych przy okazji monitorowania sytuacji zapobiegającym kolizjom drogowym? Ochrona wizerunku osób wynika z wielu przepisów, w tym również z prawa autorskiego³⁶, ale przede wszystkim z ochrony dóbr osobistych – prawa do prywatności, no i oczywiście z tytułu ochrony danych osobowych. W związku z powyższym kwestia ochrony danych osobowych wydaje się kluczowa wobec istniejących systemów identyfikacji biometrycznej. AI Act ogranicza możliwość stosowania takich systemów w czasie rzeczywistym, ale pojawia się pytanie, czy przyjęte zabezpieczenia są wystarczające. Twórcy kwestionariusza FAQ również uznają temat ochrony

danych osobowych za podstawowy, o czym świadczy kolejność pytań, na które odpowiada FAQ. Tematyka danych osobowych pozwala powrócić do układu chronologicznego FAQ. W jego pierwszych pytaniach KE odpowiada na pytanie dotyczące relacji i powiązań z innymi aktami prawa UE. Pierwsze pytania dotyczą związku z RODO.

Akt w sprawie danych a RODO

Jakie są wzajemne relacje między aktem w sprawie danych a ogólnym rozporządzeniem o ochronie danych (RODO)?

RODO ma pełne zastosowanie do wszystkich czynności przetwarzania danych osobowych zgodnie z aktem w sprawie danych. KE wyjaśnia, że w przypadku sprzeczności między RODO a aktem w sprawie danych pierwszeństwo mają przepisy RODO dotyczące ochrony danych osobowych (art. 1 ust. 5)³⁷. Choć akt w sprawie danych jako taki nie reguluje kwestii ochrony danych osobowych, to w niektórych przypadkach nawiązuje do tej ochrony poprzez doprecyzowanie i uzupełnienie RODO. KE podaje przykłady takiej sytuacji jak na przykład możliwość przenoszenia danych z obiektów Internetu rzeczy (IoT) w czasie rzeczywistym. W innych przypadkach ustawa o danych ogranicza ponowne wykorzystanie danych przez osoby trzecie (art. 6).

Zamiast tego akt w sprawie danych usprawnia wymianę danych i umożliwia sprawiedliwy podział wartości danych poprzez ustanowienie jasnych zasad

³⁶ Art. 81. pr. aut. 1: „Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej. W braku wyraźnego zastrzeżenia zezwolenie nie jest wymagane, jeżeli osoba ta otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie. Zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku:

- 1) osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych;
- 2) osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza”.

³⁷ Akt w sprawie danych, art. 1 ust. 5: „Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez uszczerbku dla prawa Unii i prawa krajowego dotyczących ochrony danych osobowych, prywatności i poufności komunikacji oraz integralności urządzeń końcowych, które mają zastosowanie do danych osobowych przetwarzanych w związku z prawami i obowiązkami ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu, w szczególności dla rozporządzenia (UE) 2016/679 i rozporządzenia (UE) 2018/1725 oraz dyrektywy 2002/58/WE, w tym dla uprawnień i kompetencji organów nadzorczych oraz praw osób, których dane dotyczą. W przypadku gdy użytkownicy są osobami, których dane dotyczą, prawa ustanowione w rozdziale II niniejszego rozporządzenia są uzupełnieniem ich prawa dostępu i prawa do przenoszenia danych na mocy art. 15 i 20 rozporządzenia (UE) 2016/679. W razie kolizji pomiędzy niniejszym rozporządzeniem a prawem Unii dotyczącym ochrony danych osobowych lub prywatności lub prawem krajowym przyjętym zgodnie z takim prawem Unii pierwszeństwo ma stosowne prawo Unii lub prawo krajowe dotyczące ochrony danych osobowych lub prywatności”.

związanych z dostępem do danych i ich wykorzystywaniem w unijnej gospodarce opartej na danych.

Odpowiedź na kolejne pytanie dotyczy egzekwowania ochrony praw przyznanych przez RODO.

2) W jaki sposób związek między ustawą o ochronie danych osobowych a RODO wpływa na egzekwowanie i ochronę danych osobowych?

Ustawa o ochronie danych respektuje kompetencje organów ochrony danych (OOD) w zakresie egzekwowania przepisów o ochronie danych osobowych. Akt w sprawie danych zapewnia spójny mechanizm egzekwowania prawa i współpracy między organami ochrony danych a innymi właściwymi organami. Art. 1 ust. 5 ustawy o danych stanowi, że RODO ma zastosowanie do przetwarzania danych osobowych w ramach ustawy o danych. W tym kontekście przypomina, że organy ochrony danych są właściwe do egzekwowania obowiązków wynikających bezpośrednio z RODO. **Art. 37 ust. 3 aktu w sprawie danych stanowi, że w zakresie, w jakim dotyczy to ochrony danych osobowych, organy ochrony danych są odpowiedzialne za monitorowanie stosowania aktu w sprawie danych i mogą korzystać z zadań i uprawnień określonych w RODO.** Stwierdza to również motyw 107 ustawy o danych. Ochrona danych osobowych obejmuje na przykład uprawnienie do oceny: (i) czy użytkownik, który jest osobą, której dane dotyczą, otrzymał lub czy zezwolono mu na przeniesienie wszystkich żądanych danych osobowych; (ii) czy posiadacz danych prawidłowo kwalifikuje, które dane należy uznać za dane osobowe; oraz (iii) czy istnieje ważna podstawa prawna zgodnie

z RODO dla użytkownika, który nie jest osobą, której dane dotyczą, do żądania i przenoszenia danych osobowych. Art. 37 ust. 3 ustawy o danych zapewnia również, że osoby, których dane dotyczą, nie są zobowiązane do zwrócenia się do dwóch różnych organów w przypadkach, w których prawo dostępu i przenoszenia danych miałyby zastosowanie zarówno na mocy ustawy o danych, jak i RODO lub wtedy gdy w przypadku stosowania RODO mogą wystąpić jakiegokolwiek inne skargi dotyczące ochrony ich danych osobowych. Ogólnie rzecz biorąc, Komisja dąży do promowania ścisłych stosunków roboczych między organami egzekwującymi przepisy dotyczące danych w UE, w tym poprzez członkostwo Europejskiego Inspektora Ochrony Danych (EIOD) i Europejskiej Rady Ochrony Danych (EROD) w Europejskiej Radzie ds. Innowacji w Zakresie Danych.

3) Jakie są wzajemne relacje między aktem w sprawie danych a innymi przepisami prawa UE nakazującymi udostępnianie danych?

Akt w sprawie danych jest horyzontalnym aktem prawnym, który ma na celu znaczne zwiększenie sprawiedliwego dostępu do danych i ich wykorzystania we wszystkich sektorach gospodarki. W rozdziale III ustanowiono w szczególności ramy dotyczące warunków, rekompensaty i technicznych środków ochrony w każdym przypadku, gdy posiadacz danych jest zobowiązany na mocy prawa unijnego lub krajowego do udostępnienia danych odbiorcy danych. Bardziej konkretnie rzecz ujmując, art. 44 aktu w sprawie danych³⁸ odnosi się do dwóch kluczowych wymiarów, które strukturyzują

³⁸ Akt w sprawie danych, art. 44: „Inne akty prawne Unii regulujące prawa i obowiązki w zakresie dostępu do danych i ich wykorzystywania

1. Obowiązki szczególne w zakresie udostępniania danych między przedsiębiorcami, między przedsiębiorcami a konsumentami oraz w wyjątkowych przypadkach między przedsiębiorcami a organami publicznymi, określone w aktach prawnych Unii, które weszły w życie do dnia 11 stycznia 2024 r. włącznie, oraz w aktach delegowanych lub wykonawczych przyjętych na ich podstawie, pozostają bez zmian.

2. Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez uszczerbku dla prawa Unii określającego w świetle potrzeb sektora, wspólnej europejskiej przestrzeni danych lub obszaru służącego interesowi publicznemu dalsze wymagania, w szczególności w odniesieniu do: a) technicznych aspektów dostępu do danych; b) ograniczeń praw posiadaczy danych do dostępu do określonych danych dostarczonych przez użytkowników lub wykorzystywania tych danych; c) aspektów wykraczających poza dostęp do danych i ich wykorzystywanie.

3. Niniejsze rozporządzenie z wyjątkiem rozdziału V pozostaje bez uszczerbku dla prawa Unii i prawa krajowego przewidujących dostęp do danych do celów badań naukowych i upoważniających do ich wykorzystania”.

interakcję między aktem w sprawie danych a innymi przepisami UE obejmującymi przepisy dotyczące dostępu do danych i ich wykorzystywania: od momentu wejścia w życie (art. 44 ust. 1) oraz specyfiki sektorowej (art. 44 ust. 2). Zgodnie z art. 44 ust. 1 obowiązki w zakresie udostępniania danych, które weszły w życie w dniu 11 stycznia 2024 roku lub przed tą datą (wejście w życie aktu o danych), pozostają nienaruszone, co oznacza, że wcześniejsze obowiązki mają pierwszeństwo. Jeżeli akty prawne UE wprowadzą przepisy dotyczące danych w okresie od 11 stycznia 2024 roku do 12 września 2025 roku (wejście w życie aktu w sprawie danych), należy dołożyć wszelkich starań, aby zapewnić dostosowanie, ale nie ma takiego obowiązku prawnego. Akt w sprawie danych ustanawia horyzontalne zasady dostępu do danych, udostępniania i wykorzystywania danych. W art. 44 ust. 2 zezwala się jednak na uzupełnienie aktu w sprawie danych przepisami sektorowymi w razie potrzeby, z warunkami praktycznymi i technicznymi (np. dotyczącymi bezpieczeństwa, normalizacji lub kwestii technicznych) oraz ze szczególnymi ograniczeniami praw dostępu lub działań posiadaczy danych. Tworząc przepisy sektorowe, należy zachować ostrożność i zharmonizować je z zasadami aktu w sprawie danych, aby uniknąć komplikacji. Zasady aktu w sprawie danych mają zastosowanie do wszystkich kwestii związanych z „dostępem do danych”, które nie są szczegółowo uregulowane w takich przepisach sektorowych.

W kolejnych numerach Kwartalnika będziemy kontynuować ten temat.

DWIE DROGI DO REGULACJI SZTUCZNEJ INTELIGENCJI NA RYNKU TRANSATLANTYCKIM

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Unia Europejska zakończyła już podstawowe prace legislacyjne dotyczące sztucznej inteligencji, przyjmując AI Act z wydłużonym *vacatio legis*. Nadal trwają prace nad przepisami wykonawczymi np. w sprawie powołania panelu niezależnych naukowców, które zostały ogłoszone 6 marca 2025 roku. Więcej o rozporządzeniu wykonawczym ustanawiającym zasady stosowania AI Act – rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 – w odniesieniu do ustanowienia panelu naukowego niezależnych ekspertów w dziedzinie sztucznej inteligencji można przeczytać w informacji na str. 32.

W dniu 2 lutego 2025 roku weszły w życie pierwsze postanowienia AI Act zabraniające używania projektów AI tzw. wysokiego ryzyka. Komisja Europejska opublikowała Wytyczne³⁹ w sprawie zakazanych działań w zakresie sztucznej inteligencji, które zawierają przegląd praktyk uznanych za niedopuszczalne ze względu na ich potencjalne ryzyko dla europejskich wartości i praw podstawowych. Celem wytycznych jest zapewnienie spójnego i jednolitego stosowania przepisów AI Act. Jest to bardzo interesujący i obszerny dokument, zawierający również omówienie praktycznych przykładów⁴⁰ zakazanych projektów AI, np. wyjątku pozwalającego służbom na używanie AI identyfikującej osoby na podstawie danych biometrycznych w niektórych przypadkach.

W kolejnych numerach Kwartalnika szerzej omówimy ten dokument w zakresie jego stosowania na styku z rynkami kreatywnymi.

Tymczasem kraje członkowskie UE pracują nad przepisami wdrażającymi AI Act w zakresie, w jakim istnieje konieczność stworzenia krajowych przepisów – przede wszystkim dotyczących wykonalności egzekwowania postanowień ustalonych w AI Act. Wytyczne KE wskazują również jako zasadę konieczność zapewnienia przez prawo krajowe podstawy prawnej zezwolenia w odniesieniu do wszystkich lub niektórych wyjątków systemów wysokiego ryzyka⁴¹.

Projekt stosownej ustawy jest również procedowany w Polsce i znajduje się na ostatnim etapie prac przed wniesieniem do Sejmu, o czym można przeczytać na str. 28 w artykule *Konsultacje publiczne planowanych aktów prawnych oraz bieżący proces legislacyjny w Polsce i UE*.

Tymczasem kraje anglosaskie: Wielka Brytania i USA są na etapie analiz i konsultacji dotyczących przyjęcia aktów regulujących sztuczną inteligencję w przyszłości. Nadal nie wiemy, jaki będzie efekt końcowy i czy regulacje dotyczące AI – w szczególności te na styku ochrony praw własności intelektualnej – wypracowane przez uczestników rynku transatlantyckiego będą ze sobą kompatybilne.

Urząd ds. Praw Autorskich Stanów Zjednoczonych⁴² 12 lutego 2025 roku opublikowało raport zatytułowany *Identyfikacja ekonomicznych implikacji*

³⁹ Wytyczne w sprawie zakazanych działań w zakresie sztucznej inteligencji: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/commission-publishes-guidelines-prohibited-artificial-intelligence-ai-practices-defined-ai-act> [dostęp: 17.03.2025].

⁴⁰ Ibidem, str. 132.

⁴¹ Ibidem, str. 127.

⁴² United States Copyright Office.

sztucznej inteligencji dla polityki praw autorskich⁴³. Raport został opracowany przez grupę ekonomistów badających wpływ sztucznej inteligencji i tworzących przepisów na politykę praw autorskich w aktualnie obowiązujących ramach. Analiza dotyczy identyfikacji drogi, która będzie korzystniejsza dla rynku – w tym zarówno dla rozwoju ekonomicznego nowych biznesów, jak i ochrony praw własności intelektualnej. W ocenie ekspertów prawa własności intelektualnej są często niezależną podwaliną ekonomiczną systemów rynkowych, na których ochrona praw autorskich jest konieczna do ochrony nie tylko praw podstawowych, lecz także mechanizmów rynkowych. Na styku sztucznej inteligencji oraz praw autorskich pojawia się wiele zagadnień, które wymagają szczególnej analizy. Autorzy raportu wskazują na problemy związane z prawami autorskimi do wytworów generowanych przez AI oraz możliwe naruszenia praw autorskich przez dane wyjściowe AI (*output*). Ponadto raport analizuje skutki komercyjnego wykorzystania imienia, wizerunku i podobizny oraz wpływ wykorzystania sztucznej inteligencji jako zachęty dla posiadaczy praw autorskich.

Kolejnym tematem poruszonym w raporcie jest dostęp programistów do danych szkoleniowych oraz kontrolowanie wykorzystania materiałów chronionych prawem autorskim podczas szkoleń. W raporcie znajdziemy również wątek potencjalnych społeczno-ekonomicznych uprzedzeń do polityki w zakresie sztucznej inteligencji. Raport został opublikowany przed zapowiadającym końcowym raportem Urzędu ds. Praw Autorskich Stanów Zjednoczonych na temat praw autorskich i sztucznej inteligencji, który będzie dotyczył skutków prawnych szkolenia modeli sztucznej inteligencji na utworach chronionych

prawem autorskim, kwestii licencyjnych i przypisania potencjalnej odpowiedzialności.

Szczególnie interesujący wydaje się rozdział 3⁴⁴ zatytułowany *Naruszenia praw autorskich przez AI output*, z którego wyłania się propozycja, aby traktować ewentualne naruszenia analogicznie, jakby było to naruszenie dokonane przez człowieka. Autorzy raportu zwracają uwagę, że w dziełach stworzonych przez ludzi jest wiele zapożyczeń z wcześniejszej twórczości i rzadko kiedy mamy do czynienia z zupełnie oryginalną twórczością człowieka. To oznacza, że w każdym przypadku konieczne byłoby indywidualne rozstrzygnięcie sądowe po przeprowadzeniu testu transformatywnego w ramach dozwolonego użytku (*fair use*). Właśnie zapadło jedno z pierwszych orzeczeń korzystnych dla sektora kreatywnego, o czym poniżej, ale gdy takie stanowisko utrzyma się w raporcie końcowym i dalej stanie się częścią amerykańskiej legislacji, droga do ochrony oryginalnej twórczości ludzkiej będzie długa i kosztowna.

Sprawa, o której wyżej wspomniałam, to wygrana **Thomson Reuters** w pierwszej instancji **sprawy sądowej o sztuczną inteligencję, prawa autorskie i uczciwe wykorzystanie**. Sędzia Sądu Okręgowego w Delaware⁴⁵ Stephanos Bibas 11 lutego 2025 roku wydał częściowy wyrok⁴⁶ na korzyść Thomson Reuters w procesie o naruszenie praw autorskich przeciwko Ross Intelligence⁴⁷, legalnemu start-upowi sztucznej inteligencji. Thomson Reuters pozwał Rossa za korzystanie z wyszukiwarki Westlaw. Westlaw indeksuje zarówno materiały niechronione prawem autorskim, np. dokumenty prawne, decyzje czy wyroki, jak i własne treści autorskie. Szczególnie cenne są przypisy Westlaw, które są podsumowaniami dokumentów prawnych pisanych przez redaktorów.

⁴³ Identifying the Economic Implications of Artificial Intelligence for Copyright Policy: <https://www.copyright.gov/economic-research/economic-implications-of-ai/> [dostęp: 03.03.2025].

⁴⁴ Identifying the Economic Implications of Artificial Intelligence for Copyright Policy: <https://www.copyright.gov/economic-research/economic-implications-of-ai/Identifying-the-Economic-Implications-of-Artificial-Intelligence-for-Copyright-Policy-FINAL.pdf>, str. 16 [dostęp: 03.03.2025].

⁴⁵ <https://www.ded.uscourts.gov/opinion/thomson-reuters-enterprise-centre-gmbh-et-al-v-ross-intelligence-inc-5> [dostęp: 12.02.2025].

⁴⁶ https://www.ded.uscourts.gov/sites/ded/files/opinions/20-613_5.pdf [dostęp: 12.02.2025].

⁴⁷ Ross Intelligence <https://www.rossintelligence.com/what-is-ai> [dostęp: 12.02.2025].

Przypisy te sprawiają, że kosztowna subskrypcja Westlaw jest bardzo atrakcyjna dla prawników. Ross pobrał zawartość przypisów Westlaw do swojej sztucznej inteligencji. Na obronę swoich działań podnosił, że dane Westlaw były „dodatkowym źródłem” i że jego narzędzie „ma na celu rozpoznanie i wyodrębnienie odpowiedzi bezpośrednio z prawa za pomocą uczenia maszynowego”. W ramach postępowania Sąd zbadał 2 830 pytań, przypisów i opinii sądowych i stwierdził, że „dowody rzeczowego kopiowania chociażby tylko przypisów są tak oczywiste, że żadna rozsądna ława przysięgłych nie mogła uznać inaczej”⁴⁸.

Sędzia przeanalizował cztery czynniki dozwolonego użytku: (1) cel i charakter użytku, w tym to, czy jest to wykorzystanie komercyjne, czy niekomercyjne; (2) charakter utworu chronionego prawem autorskim; (3) to, jaka część utworu została wykorzystana i jak istotna była to część w stosunku do całości utworu chronionego prawem autorskim; oraz (4) sposób, w jaki wykorzystanie przez Rossa wpłynęło na wartość dzieła chronionego prawem autorskim lub potencjalny rynek. I choć dwa czynniki (drugi i trzeci) okazały się na korzyść Rossa, to były one nieistotne w stosunku do dwóch pozostałych, tj. pierwszego i czwartego, które rozstrzygnęły na korzyść Thomson Reuters. Wyrok nie jest prawomocny.

Również po europejskiej stronie Atlantyku uprawnieni z tytułu praw autorskich prowadzą batalie sądowe o wykorzystywanie ich chronionych utworów do trenowania modeli sztucznej inteligencji. Najnowsze postępowanie to pozew francuskich wydawców przeciwko Meta Ireland za bezprawne wykorzystywanie do szkolenia swojego modelu sztucznej inteligencji treści chronionych prawem autorskim⁴⁹.

Nie są jeszcze znane opinie publicznej wyniki konsultacji dotyczące sztucznej inteligencji

(AI) w Wielkiej Brytanii⁵⁰, które zakończyły się 25 lutego 2025 roku. Jednym z ich istotnych punktów było zapewnienie, że ramy prawne Wielkiej Brytanii będą wspierać zarówno brytyjski sektor kreatywny, jak i sektor sztucznej inteligencji. Zwracano uwagę na problem, że generatywna sztuczna inteligencja jest teraz w stanie generować materiały, które bardzo przypominają treści stworzone przez człowieka. Budzi to wiele obaw ze strony branży kreatywnej o naruszenie praw autorskich w produktach oraz potrzebę ich odpowiedniego oznakowania. Na chwilę obecną trudno przewidzieć ostateczny kierunek brytyjskich regulacji oraz termin, w jakim stosowne przepisy mogą zostać wprowadzone.

Tymczasem temat sztucznej inteligencji i problemów z nią związanych na styku ochrony praw własności intelektualnej trafił na agendę WIPO (Światowej Organizacji Własności Intelektualnej). W kwietniu 2025 roku WIPO organizuje dwa wydarzenia poświęcone AI. Szczegółowe informacje na ten temat publikujemy na str. 33 w rubryce Zapowiedzi.

WIPO szuka rozwiązań dotyczących problemu sztucznej inteligencji i zastanawia się, czy odpowiedź nie leży w **infrastrukturze praw autorskich**. WIPO widzi tutaj analogię z infrastrukturą drogową, która opiera się na różnych narzędziach, takich jak sygnalizacja świetlna, znaki i oznaczenia poziome. Zwraca uwagę, że różne sektory przemysłu kreatywnego – takie jak muzyka, film, dzieła literackie, sztuki wizualne i inne dzieła twórcze – zależą od różnych podstawowych cech infrastruktury dostosowanych do ich niepowtarzalnych metod dystrybucji, modeli biznesowych, potrzeb licencyjnych i wyzwań związanych z egzekwowaniem przepisów. Zauważa, że utwory chronione prawem autorskim są wykorzystywane do trenowania modeli sztucznej inteligencji,

⁴⁸ https://www.ded.uscourts.gov/sites/ded/files/opinions/20-613_5.pdf str. 14: „I grant only on the headnotes for which substantial similarity is so obvious that no reasonable jury could find otherwise” [dostęp: 12.02.2025].

⁴⁹ *Francuscy wydawcy pozywają Metę. Chodzi o AI*: <https://www.wirtualnemedi.pl/arttykul/francuscy-wydawcy-pozywaja-mete-chodzi-o-ai> [dostęp: 03.03.2025].

⁵⁰ *Copyright and AI: Consultation*: <https://www.gov.uk/government/consultations/copyright-and-artificial-intelligence/copyright-and-artificial-intelligence> [dostęp: 03.03.2025].

a treści generowane przez nią stają się coraz bardziej powszechne, kraje na całym świecie przyjmują różne podejścia regulacyjne.

WIPO sugeruje, że kluczem do zapewnienia przejrzystości i zgody na rynku sztucznej inteligencji mogą być **stosowne wynagrodzenia dla twórców wykorzystywanych utworów**, a systemy i rozwiązania technologiczne zbudowane w celu śledzenia własności i licencjonowania utworów zapewnią ich sprawiedliwe egzekwowanie.

Być może propozycja WIPO stanie się kluczem do rozwiązania omawianych problemów i wspólnym mianownikiem dla wszystkich dróg do regulacji sztucznej inteligencji na styku ochrony praw autorskich.

W kolejnym Kwartalniku na podstawie relacji z wydarzeń WIPO będziemy kontynuować temat.

KONSULTACJE PUBLICZNE PLANOWANYCH AKTÓW PRAWNYCH ORAZ BIEŻĄCY PROCES LEGISLACYJNY W POLSCE

MARZENA WOJCIECHOWSKA

Ślepy pozew – poselski projekt ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw

Projekt zmiany Kodeksu postępowania cywilnego dotyczy wzmocnienia ochrony prawnej osób fizycznych i prawnych w zakresie ochrony przed nielegalnymi treściami, a w szczególności ułatwienie im dochodzenia roszczeń na drodze cywilnej w przypadku naruszenia dóbr osobistych, do którego dochodzi za pośrednictwem internetu.

Na gruncie aktualnie obowiązujących przepisów dochodzenie ochrony przed hejtem, mową nienawiści, zniesławieniem, fake newsami jest utrudnione – wobec braku możliwości prostego ustalenia osoby naruszającej prawo. Sądy nie przyjmą pozwu bez oznaczenia i podania adresu pozwanego. Każda próba obrony praw na drodze sądowej musi zostać poprzedzona zawiadomieniem organów ścigania, które mają narzędzia do ustalenia osoby dokonującej naruszenia.

W wielu sprawach wchodzenie na ścieżkę postępowania karnego nie jest dogodnym rozwiązaniem – zarówno z uwagi na specyfikę związaną z naruszeniem dóbr osobistych, które są domeną prawa cywilnego, jak i z powodu uznaniowości organów prowadzących czynności ustalające tożsamość sprawcy.

Ślepy pozew umożliwi wniesienie sprawy do sądu cywilnego o naruszenie dóbr osobistych bez konieczności wskazywania osoby dokonującej naruszenia. Sąd cywilny, uznając żądania pozwu za zasadne, zdecyduje o konieczności identyfikacji osoby dokonującej naruszenia.

Aktualny etap – projekt po pierwszym czytaniu w Sejmie skierowano do komisji nadzwyczajnej zmian kodyfikacyjnych.

Link do strony z opisem drogi legislacyjnej w Sejmie:

<https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/Przebieg-Proc.xsp?nr=864>

Projekt ustawy o ochronie małoletnich przed dostępem do treści szkodliwych w internecie

Na stronach Rządowego Centrum Legislacyjnego 24 lutego 2025 roku pojawiła się nowa inicjatywa ustawodawcza nakierowana na ochronę małoletnich przed dostępem do treści szkodliwych w internecie. Ministerstwem wiodącym na ścieżce legislacyjnej ustawy jest Ministerstwo Cyfryzacji, a osoba odpowiedzialna za projekt to Michał Gramatyka, sekretarz stanu w Ministerstwie Cyfryzacji. Projekt ustawy wprowadza przepisy mające na celu przeciwdziałanie zagrożeniom w internecie związanym z powszechnym dostępem osób niepełnoletnich do treści szkodliwych, ze szczególnym uwzględnieniem treści pornograficznych.

Zgodnie z opisem w projekcie: „Podstawowym założeniem ustawy jest nałożenie na usługodawców świadczących usługi drogą elektroniczną obowiązków, które znacząco zmniejszą możliwość uzyskania dostępu do treści pornograficznych przez małoletnich. Nawet częściowe zmniejszenie dostępności treści szkodliwych stanowić będzie znaczącą poprawę obecnego stanu faktycznego, w którym osoby małoletnie nie są objęte żadną ochroną. W profilaktyce uzależnień od pornografii najbardziej istotne jest opóźnienie pierwszego kontaktu z pornografią, tak aby najmłodsze dzieci nie zetknęły się przypadkowo z materiałami pornograficznymi, które z uwagi

na duży ładunek treści dla nich niezrozumiałych wpływają na psychikę szczególnie niszcząco”.

Aktualny etap – opiniowanie (10.03.2025).

Link do strony z opisem drogi legislacyjnej na stronach RCL:

<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12394953/katalog/13113193#13113193>

Konsultacje publiczne projektu ustawy wdrażającej w Polsce AI Act – ustawa o sztucznej inteligencji

W numerze 4/2024 Kwartalnika informowaliśmy, że 16 października 2024 roku resort cyfryzacji przedstawił projekt ustawy wdrażającej w Polsce AI Act – ustawę o sztucznej inteligencji. Projekt opublikowano na stronie Rządowego Centrum Legislacji pod numerem UC71 wraz z zaproszeniem do składania uwag w konsultacjach publicznych. Z informacji prasowych udzielanych przez Ministra Cyfryzacji Krzysztofa Gawkowskiego wynika, że do zaproponowanego projektu ustawy wpłynęło wiele uwag i opinii. Resort cyfryzacji 5 lutego 2025 roku przedstawił zmieniony projekt, a 10 lutego 2025 roku skierował projekt do ponownych konsultacji⁵¹.

Proces legislacyjny można obserwować na stronie pod adresem:

<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12390551/katalog/13087895#13087895>

Konsultacje publiczne projektu ustawy wdrażającej w Polsce Data Governance Act – ustawę o zarządzaniu danymi

W dniu 11 września 2024 roku resort cyfryzacji przedstawił projekt ustawy o zarządzaniu danymi

stanowiący wdrożenie do polskiego porządku prawnego rozporządzenia UE Data Governance Act (DGA). Projekt opublikowano na stronie Rządowego Centrum Legislacji pod numerem UC67. Na specjalnej stronie zostały opublikowane opinie wniesione w ramach konsultacji publicznych. Aktualnie projekt znajduje się na etapie prac w Komitecie do Spraw Europejskich. Przyjął on „Projekt ustawy o zarządzaniu danymi (UC67)” w trybie obiegowym, po potwierdzeniu 28 stycznia 2025 roku. Jednocześnie Komitet rekomendował rozpatrzenie projektu ustawy Stałemu Komitetowi Rady Ministrów.

Proces legislacyjny można obserwować na stronie pod adresem:

<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12389302/katalog/13079809#13079809>

⁵¹ Zaproszenie do składania uwag w konsultacjach publicznych do projektu ustawy wdrażającej AI Act: <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12390551/13087901/13087903/dokument704456.pdf> [dostęp: 15.03.2025].

W SKRÓCIE

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa – MKiDN rozpoczyna prekonsultacje edycji 2026–2030

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego 28 lutego 2025 roku ogłosiło start prekonsultacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 3.0. na lata 2026–2030. Program jest kontynuacją projektu, który realizowano w latach 2021–2025 (NPRCz 2.0), jednak teraz ma zostać zreformowany. Reforma programu była jedną z głównych rekomendacji wspólnego Kongresu Kultury w obszarze czytelnictwa.

Efektom prekonsultacji ma być wypracowanie zapisów nowego programu, który trafi do konsultacji międzyrządowych i społecznych.

Jak informuje MKiDN, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2025⁵² to największy wieloletni program MKiDN wspierający czytelnictwo i biblioteki. Jego celem jest wspieranie promocji czytelnictwa oraz rozwój infrastruktury bibliotek publicznych, dzięki któremu będą mogły stać się ważnymi ośrodkami życia społecznego i lokalnymi centrami dostępu do kultury. Na realizację programu w latach 2021–2025 przeznaczono prawie 1,1 mld zł, w tym 635 mln zł z budżetu państwa.

W ramach prowadzonych prekonsultacji edycji na lata 2026–2030 w marcu 2025 roku kierownictwo resortu spotka się z przedstawicielami samorządów, fundacji, stowarzyszeń i organizacji branżowych, działających w obszarze książki i czytelnictwa. Pierwszą grupą konsultacyjną na temat najlepszych rozwiązań dla rozwoju tego sektora byli przedstawiciele fundacji i stowarzyszeń literackich. Ponadto planowane są spotkania z przedstawicielami dotychczasowych operatorów NPRCz 2.0: Ministerstwa

Edukacji Narodowej, Biblioteki Narodowej, Instytutu Książki oraz Narodowego Centrum Kultury.

W ramach prowadzonych prekonsultacji MKiDN oczekuje efektu w postaci zebrania opinii środowiska na temat działań niezbędnych z punktu widzenia rozwoju sektora literackiego. Opinie, komentarze i rekomendacje zebrane podczas prekonsultacji zostaną opublikowane na stronie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. Będą one stanowiły punkt odniesienia do dalszych prac, w tym konsultacji międzyrządowych i społecznych.

Więcej informacji na stronie:

<https://www.gov.pl/web/kultura/narodowy-program-rozwoju-czytelnictwa--rozpoczelismy-prekonsultacje-edycji-2026-2030>

Po 10 latach przerwy MKiDN wznawia prace Zespołu do spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych

W Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, reprezentowanym przez sekretarza stanu Macieja Wróbla, 27 lutego 2025 roku odbyło się posiedzenie międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych, którego przewodnie hasło brzmiało: „**Nowe formy piractwa wymagają nowych rozwiązań**”.

W ocenie resortu piractwo i naruszenia własności intelektualnej zmieniły formułę. Na pierwszy plan wysuwa się piractwo internetowe, podczas gdy nielegalne kopiowanie i dystrybucja nośników mają już znaczenie marginalne. Z tego względu po 10 latach

⁵² Więcej o programie: <https://www.gov.pl/web/kultura/narodowy-program-rozwoju-czytelnictwa> [dostęp: 22.03.2025].

przerwy postanowiono odnowić formułę spotkań zespołu w celu wypracowania formy współpracy w obliczu nowych mechanizmów naruszania praw własności intelektualnej i nowych form piractwa. Zgodnie z komunikatem po posiedzeniu, cyt.: „priorytetem Zespołu ds. Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych będzie wypracowanie narzędzi do walki z naruszeniami praw własności intelektualnej za pośrednictwem internetu. Podczas spotkania 27 lutego członkowie Zespołu ustalili cele na 2025 rok oraz cele perspektywiczne na kolejne 5 lat działalności. Głównym wyzwaniem jest walka z piractwem internetowym, które przejawia się przede wszystkim w nieuprawnionych retransmisjach wydarzeń online na żywo. Zespół zajmie się również budowaniem świadomości społecznej w zakresie ochrony praw własności intelektualnej”.

W posiedzeniu Zespołu wzięli udział przedstawiciele Stowarzyszenia Sygnał, którzy zaprezentowali aspekty prawne oraz techniczne mechanizmów walki z piractwem internetowym, funkcjonujące w innych krajach Unii Europejskiej. Obecny był również przedstawiciel Fundacji Legalna Kultura, który podkreślił rolę i konieczność budowania świadomości społecznej i edukacji w zakresie ochrony praw autorskich i pokrewnych.

Na spotkaniu przedstawiono propozycje tematów, którym powinny być poświęcone kolejne spotkania. Rozważono również możliwość powoływania grup roboczych działających w ramach Zespołu.

Zespół do spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych został powołany zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów z 2000 roku. Działa na podstawie art. 127(1)⁵³ ustawy o prawie autorskim. Od 2001 roku jego członkowie przygotowują coroczne raporty dotyczące ochrony prawa autorskiego, praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej w Polsce. Z inicjatywy Zespołu podejmowane były liczne interwencje w celu likwidacji zjawiska piractwa.

81 projektów otrzymało dofinansowanie na łączną kwotę prawie 8,4 mln zł w ramach programu „Promocja czytelnictwa”

Natomiast wsparcie z rezerwy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego trafi do 17 projektów. Zadania będą realizowane w trybie jednorocznym (w 2025 roku), dwuletnim (w latach 2025–2026) i trzyletnim (w latach 2025–2027).

Więcej informacji:

<https://www.gov.pl/web/kultura/wyniki-naboru-do-programu-promocja-czytelnictwa-2025-2>

<https://www.gov.pl/web/kultura/wyniki-naboru-do-programu-promocja-czytelnictwa-2025>

EROD (EDPB) przyjmuje oświadczenie w sprawie zapewnienia wieku, tworzy grupę zadaniową ds. egzekwowania AI i wydaje zalecenia WADA

Na posiedzeniu plenarnym w lutym 2025 roku Europejska Rada Ochrony Danych (EROD) przyjęła oświadczenie w sprawie gwarancji wieku i podjęła decyzję o utworzeniu grupy zadaniowej ds. egzekwowania przepisów w zakresie sztucznej inteligencji. Ponadto przyjęła również zalecenia dotyczące Światowego Kodeksu Antydopingowego 2027 stworzonego przez Światową Agencję Antydopingową (WADA).

W oświadczeniu w sprawie gwarancji wieku EROD wymienia dziesięć zasad zgodnego z przepisami przetwarzania danych osobowych przy określaniu wieku lub przedziału wiekowego osoby fizycznej. Oświadczenie ma na celu zapewnienie spójnego europejskiego podejścia do gwarancji wieku i ochronę małoletnich, a jednocześnie poszanowanie zasad ochrony danych.

⁵³ Ustawa o prawie autorskim, art. 127(1): „Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze zarządzenia, utworzy zespół do spraw przeciwdziałania naruszeniom prawa autorskiego i praw pokrewnych oraz określi jego skład, zadania i tryb działania”.

Więcej informacji:
https://www.edpb.europa.eu/news/news/2025/edpb-adopts-statement-age-assurance-creates-task-force-ai-enforcement-and-gives_en

KE przyjęła rozporządzenie wykonawcze ustanawiające zasady stosowania AI Act w odniesieniu do ustanowienia panelu naukowego niezależnych ekspertów w dziedzinie sztucznej inteligencji

Komisja Europejska 7 marca 2025 roku przyjęła rozporządzenie wykonawcze ustanawiające zasady stosowania AI Act (rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689), określające zasady powoływania i funkcjonowania panelu naukowego składającego się z niezależnych ekspertów w dziedzinie sztucznej inteligencji.

W akcie w sprawie sztucznej inteligencji przewidziano utworzenie panelu naukowego złożonego z niezależnych ekspertów, który będzie doradzał Urzędowi ds. Sztucznej Inteligencji i krajowym organom nadzoru rynku oraz wspierał je we wdrażaniu i egzekwowaniu aktu.

Ekspertów powołuje się do panelu naukowego po opublikowaniu zaproszenia do wyrażenia zainteresowania, uwzględniając kryteria wyboru określone w tym zaproszeniu.

Komisja, w porozumieniu z Europejską Radą ds. Sztucznej Inteligencji, określa liczbę ekspertów na każdą dwuletnią kadencję i wskazuje ją w zaproszeniu do wyrażenia zainteresowania. Liczba ekspertów wchodzących w skład panelu naukowego nie może przekraczać 60.

Eksperci są powoływani na dwa lata, jednak nie ma żadnych ograniczeń liczby następujących po sobie kadencji. Oznacza to, że dany ekspert może być członkiem panelu przez wiele lat. Powołuje się co najmniej po jednym ekspercie z każdego kraju członkowskiego, ale nie więcej niż trzech. Przy wyborze ekspertów obowiązuje również parytet płci mający na celu osiągnięcie równowagi płci w składzie panelu.

Treść rozporządzenia można pobrać ze strony:
https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14398-Sztuczna-inteligencja-rozporzadzenie-wykonawcze-ustanawiajace-panel-naukowy-niezaleznych-ekspertow_pl

Nowy tekst jednolity ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

W dniu 9 stycznia 2025 roku w Dzienniku Ustaw nr 2025 poz. 24 opublikowano Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 grudnia 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

ZAPOWIEDZI

9. Forum Prawa Autorskiego – 26 marca 2025 roku

W dniu 26 marca 2025 roku, w godz. 10:00–15:00 w Kinie Iluzjon – Muzeum Sztuki Filmowej w Warszawie, przy ul. Narbutta 50a odbędzie się 9. Forum Prawa Autorskiego.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Hanna Wróblewska poinformowała, że tematem przewodnim spotkania będzie zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. W ocenie resortu kształt regulacji dotyczącej zbiorowego zarządzania prawami ma fundamentalne znaczenie dla profesjonalnego korzystania z twórczości w Polsce, zarówno z punktu widzenia polskich twórców, artystów wykonawców, producentów i wydawców, jak i użytkowników praw. Zbiorowe zarządzanie dotyczy licencjonowania w warunkach krajowych i zagranicznych znaczącej części obrotu i upowszechniania treści kultury. Z tego względu oraz z uwagi na skomplikowany charakter materii dziedzina ta wymaga precyzyjnej regulacji.

MKiDN pragnie zebrać opinie i ocenić obowiązujące przepisy prawa. Ocena ta ma umożliwić podjęcie decyzji o utrzymaniu elementów modelu zbiorowego zarządzania prawami wymagających kontynuacji i wskazania zmian uzasadnionych społecznie, ekonomicznie i technologicznie oraz harmonogramu ich realizacji.

MKiDN traktuje Forum Prawa Autorskiego jako przestrzeń dialogu i kształtowania polityki kulturalnej resortu, dlatego uważa, że debata w ramach Forum jest najbardziej konstruktywnym rozwiązaniem.

Minister Hanna Wróblewska zaprosiła środowiska kultury do debaty, zgłaszania uwag i propozycji zmian w ramach 9. Forum Prawa Autorskiego.

WIPO – Stały Komitet ds. Praw Autorskich i Praw Pokrewnych (46. sesja)

W dniach 7–11 kwietnia 2025 roku w Genewie w ramach 46. sesji WIPO w trybie hybrydowym odbędzie się posiedzenie Stałego Komitetu ds. Praw Autorskich i Pokrewnych. Agenda sesji zawiera interesujące dla rynku wydawniczego zagadnienia dotyczące ograniczeń prawa autorskiego w ramach wyjątków przewidzianych dla bibliotek, archiwów, instytucji edukacyjnych i badawczych oraz dla osób z innymi niepełnosprawnościami, a także problematykę analizy praw autorskich związanych ze środowiskiem cyfrowym oraz gorący temat aktualnych dyskusji, jakim jest analiza możliwości i wyzwań związanych z generatywną sztuczną inteligencją w odniesieniu do praw autorskich. Szczególnie ten ostatni temat, który pojawił się w dokumencie⁵⁴ nieraz opisywanym na łamach Kwartalnika, a w szczególności w II części poradnika dla wydawców w numerze 2–3/2024.

Na następnej stronie pokazujemy agendę posiedzenia aktualną w czasie powstawania tego numeru Kwartalnika.

⁵⁴ <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2001-en-contracts-in-publishing.pdf> [dostęp: 18.03.2025].

Agenda 46. sesji WIPO Stały Komitet ds. Praw Autorskich i Praw Pokrewnych

- Ochrona organizacji nadawczych;
- Ograniczenia i wyjątki dla bibliotek i archiwów;
- Ograniczenia i wyjątki dla instytucji edukacyjnych i badawczych oraz dla osób z innymi niepełnosprawnościami;
- Propozycja analizy praw autorskich związanych ze środowiskiem cyfrowym;
- Sesja informacyjna na temat możliwości i wyzwań związanych z generatywną sztuczną inteligencją w odniesieniu do praw autorskich;
- Propozycja Senegalu i Konga dotycząca włączenia prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży (*droit de suite*) do programu przyszłych prac Stałego Komitetu ds. Praw Autorskich i Praw Pokrewnych Światowej Organizacji Własności Intelektualnej;
- Propozycja Federacji Rosyjskiej w sprawie wzmocnienia ochrony praw dyrektorów teatrów na szczeblu międzynarodowym;
- Propozycja badania poświęconego prawu użyczenia publicznego w porządku obrad i przyszłych pracach Stałego Komitetu ds. Praw Autorskich i Praw Pokrewnych Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO);
- Wniosek dotyczący badania na temat praw autorów audiowizualnych i ich wynagrodzenia za eksploatację ich utworów.

Aby wziąć udział w sesji WIPO online, można się zarejestrować na stronie:

https://www.wipo.int/meetings/en/details.jsp?meeting_id=86568

Można również obejrzeć transmisję z sesji na stronie:

Link: [WIPO Webcast](#)

Adres strony: <https://webcast.wipo.int/home>

Webinarium WIPO – Sztuczna inteligencja i własność intelektualna: infrastruktura dla posiadaczy praw autorskich i innowacje

11. Sesja WIPO będzie poświęcona ewoluującej roli infrastruktury praw autorskich w świecie, w którym generatywna sztuczna inteligencja staje się coraz powszechniejsza. Zostaną omówione wyzwania, jakie sztuczna inteligencja stawia przed tradycyjną infrastrukturą praw autorskich, w tym kwestie zarządzania prawami, przypisywania autorstwa i rekompensaty, a także zostanie rozważony potencjał ram regulacyjnych i nowej infrastruktury w celu wspierania sprawiedliwej ochrony twórców przy jednoczesnym wspieraniu innowacji technologicznych.

Posiadacze praw autorskich podczas webinarium poznają odpowiedzi ekspertów na wiele pytań, między innymi:

➤ W jaki sposób istniejąca infrastruktura praw autorskich może **wspierać zarówno innowacje w zakresie sztucznej inteligencji, jak i posiadaczy praw?**

➤ W jaki sposób infrastruktura może **pomóc w radzeniu sobie z pojawiającymi się regulacjami**, takimi jak mechanizmy rezygnacji i wymogi dotyczące przejrzystości?

➤ Jakie istnieją rozwiązania techniczne, aby **zapobiec nieautoryzowanemu pobieraniu (web scraping) danych?**

Jaka infrastruktura jest potrzebna do **śledzenia i identyfikowania wyników generowanych przez sztuczną inteligencję?**

Data i godzina

23 kwietnia 2025 roku, godz. 10:00

24 kwietnia 2025 roku, godz. 10:00

Udział w webinarium jest bezpłatny.

Strona logowania na Webinarium:

https://wipo-int.zoom.us/webinar/register/WN_Cj-D2VVAQnWhJuHGdGF7Hg?registration#/registration

REDAKCJA POLECA

W Kwartalniku nr 2/2022 opublikowaliśmy wywiad⁵⁵ z prof. Jackiem Raciborskim, w którym m.in. zwrócił on uwagę na problem sposobu tworzenia listy wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe oraz na brak selekcji tych publikacji.

Profesor Raciborski powiedział: „Za publikacje w tych wydawnictwach autorzy i zatrudniające ich jednostki otrzymują punkty w procedurze ewaluacji jednostek naukowych. Rzecz w tym, że ta lista jest ogromna, zawiera także wydawnictwa bez znaczącego dorobku, niedokonujące żadnej selekcji tytułów. Gdybym to ja konstruował tę listę Ministra, to poprosiłbym zainteresowanych wydawców, aby złożyli stosowną aplikację i załączyli do niej recenzje wydawnicze opublikowanych w minionych latach książek. Tylko wąska elita wydawnictw selekcjonuje publikacje”.

Link do całego wywiadu: https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_2_22.pdf

Na łamach Forum Akademickiego w artykule *Jak poprawić wykaz czasopism* prof. Raciborski rozwinął temat listy czasopism naukowych i przedstawił wiele ciekawych postulatów. Redakcja gorąco poleca ten artykuł.

Link do artykułu:

<https://forumakademickie.pl/sprawy-nauki/jak-poprawic-wykaz-wydawnictw/>

⁵⁵ Z profesorem Jackiem Raciborskim o wyzwaniach w życiu wydawcy i wykładowcy akademickiego – z prawem autorskim w tle – rozmawia Marzenna Wojciechowska, Kwartalnik 2/2022: https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_2_22.pdf, str. 2.

INFORMACJE O DZIAŁALNOŚCI STOWARZYSZENIA

Repartycja opłat reprograficznych dla wydawców przez SAIW Copyright Polska w 2025 roku

DR JĘDRZEJ MACIEJEWSKI, LL.M.

W dniu 20 stycznia 2025 roku Stowarzyszenie Autorów i Wydawców COPYRIGHT POLSKA (SAiW CP) uruchomiło tegoroczną repartycję opłat reprograficznych dla wydawców. Wydawcy zarejestrowani w Systemie Repartycyjno-Członkowskim (SRC) oraz wydawcy, którym Stowarzyszenie w ciągu ostatnich 20 lat wypłacało rekompensaty z opłat lub którzy wydali w 2023 roku co najmniej 10 nowych tytułów książek zgłoszonych do Biblioteki Narodowej jako egzemplarze obowiązkowe, zostali poinformowani przez SAIW CP o możliwości zgłaszania w Systemie SRC danych do tegorocznej repartycji.

W tegorocznej repartycji będą uwzględniane tytuły, do których przysługiwały wydawcom autorskie prawa majątkowe lub prawa pokrewne w 2023 roku oraz sprzedaż egzemplarzy tych książek (lub druków muzycznych lub kartograficznych) w 2023 roku.

Wydawcy, którzy w latach wcześniejszych zarejestrowali się w Systemie SRC, proszeni są w związku z tym o:

➤ **weryfikację** dotychczas zgłoszonych i umieszczonych w Systemie SRC tytułów pod kątem **dalszego posiadania do nich w 2023 roku** autorskich praw majątkowych lub praw pokrewnych – gdyby prawa do nich w tym roku już nie przysługiwały, to należy takie tytuły usunąć z Systemu SRC;

➤ **aktualizację informacji o dostępności handlowej** poszczególnych tytułów – czy tytuły, które w 2022 roku były dostępne w sprzedaży, nie stały się w 2023 roku niedostępne, jak również czy niesprzedawane jeszcze w 2022 roku tytuły w 2023 roku nie zostały ponownie udostępnione do sprzedaży;

➤ **dodanie tytułów wydanych w ciągu 2023 roku** (lub w latach wcześniejszych, jeżeli nie zostały zgłoszone w poprzednich latach) na podstawie posiadanych przez wydawnictwo autorskich praw majątkowych lub praw pokrewnych;

➤ **podanie łącznej liczby sprzedanych w ciągu 2023 roku** egzemplarzy książek / druków kartograficznych / druków muzycznych.

W drugiej połowie marca br. w Systemie SRC zarejestrowanych było ponad 1280 wydawców, którzy zgłosili do tego czasu 291 tys. tytułów.

Wydawcy, którzy chcieliby po raz pierwszy wziąć udział w repartycji opłat, proszeni są w pierwszej kolejności o **zarejestrowanie się w Systemie SRC** dostępnym na stronie: <https://repartycja.copyrightpolska.pl/login> i **przesłanie wygenerowanego w trakcie rejestracji dokumentu rejestracyjnego** (podpisanego zgodnie z wynikającymi z przepisów prawa zasadami reprezentacji danego podmiotu) pod krakowski adres SAIW CP: ul. Krupnicza 12/6, 31-123 Kraków i równolegle jako skan na adres mailowy: repartycja@copyrightpolska.pl.

Po aktywowaniu konta należy w Systemie SRC:

➤ **wprowadzić tytuły, do których wydawnictwo posiadało autorskie prawa majątkowe lub prawa pokrewne w 2023 roku** (wydane w 2023 roku lub w latach wcześniejszych, jeżeli w 2023 roku wciąż przysługiwały wydawcy prawa do tych tytułów – niezależnie od tego, czy były w 2023 roku dostępne w sprzedaży, czy nakład się wcześniej wyczerpał, ale wydawca wciąż posiadał prawa do jego wznowienia);

➤ **podać łączną liczbę sprzedanych w 2023 roku egzemplarzy książek / druków kartograficznych / druków muzycznych.**

Na wprowadzenie wszystkich danych (i ew. wcześniejszą rejestrację w Systemie SRC) wydawcy mają czas do środy 30 kwietnia, do godziny 23:59 i jest to w 2025 roku termin ostateczny.

Minimalna rekompensata w 2025 roku wyniesie 42,75 zł (co wynika z przepisów Regulaminu repartycji opłat reprograficznych SAIW CP). W zeszłym roku pomiędzy 948 krajowych wydawców książek, druków kartograficznych lub muzycznych podzielonych i wypłaconych zostało ponad 6,86 mln zł, przy czym najmniejsza naliczona rekompensata wyniosła 39,47 zł, a najwyższa – 268.717,49 zł.

Podział zostanie dokonany pod koniec czerwca br., o czym wydawcy zostaną poinformowani mailowo, aby mogli uwzględnić wysokość naliczonych środków w swoich budżetach na drugą połowę 2025 roku. Wypłata środków nastąpi w drugiej połowie września br., co podyktowane jest dążeniem do uniknięcia wielu problemów związanych z wypłatą środków i udostępnianiem dokumentów księgowych podczas wakacyjnego sezonu urlopowego.

Na stronie internetowej Stowarzyszenia: <https://www.copyrightpolska.pl/pl/3/0/361/Repartycja-oplat-SRC> znajdą Państwo szczegółowe informacje związane z repartycją opłat reprograficznych dla wydawców przez SAIW Copyright Polska oraz odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania.

W razie pytań lub wątpliwości Zespół SRC zaprasza do kontaktu pod adresem mailowym: repartycja@copyrightpolska.pl.

ROZSTRZYgniĘCIE KONKURSU STYPENDIALNEGO NA ROK AKADEMICKI 2024/2025

AGNIESZKA NOWAK-KOMOROWSKA

W listopadzie 2024 roku rozstrzygnięto trzecią edycję konkursu o stypendia SAIW Copyright Polska, skierowanego do studentów ostatnich lat studiów i dla doktorantów specjalizujących się w tematyce prawa własności intelektualnej.

Do końca października 2024 roku można było składać zgłoszenia w dwóch programach stypendialnych z następujących dziedzin:

- Prawo autorskie i prawa pokrewne, ze szczególnym uwzględnieniem zbiorowego zarządzania tymi prawami;

- Analiza wpływu na polski rynek wydawniczy implementacji dyrektywy DSM do polskiego porządku prawnego w zaproponowanym kształcie.

W ramach każdego z programów stypendialnych ustanowiono po dwa indywidualne stypendia, po jednym dla studenta ostatniego roku studiów magisterskich na kierunku prawo i dla doktoranta w dziedzinie nauk prawnych. W 2024 roku po raz kolejny dokonano zastrzeżenia, że w razie niezgłoszenia się w danym programie stypendialnym żadnego kandydata na danym poziomie studiów Stowarzyszenie może przyznać dodatkowe stypendium w drugim programie stypendialnym.

Stypendia są sfinansowane ze środków potrąconych przez Stowarzyszenie na cele wskazane w Regulaminie działalności o charakterze kulturalnym lub edukacyjnym przyjętym przez Walne Zebra- nie Członków na podstawie ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i pokrewnymi. Pojedyncze stypendium wynosi 3000 zł brutto miesięcznie przez 9 miesięcy roku akademickiego 2024/2025.

**Decyzją Komisji Stypendialnej
w roku akademickim 2024/2025 zostali
nagrodzeni:**

Program stypendialny dotyczący prawa autorskiego:

- Weronika Grądzka, przygotowująca pracę magisterską *Prawo autorskie w muzyce. Prawne aspekty kariery muzyka.*

- Robert Nowecki, przygotowujący pracę magisterską *Bioart w kontekście prawa – uwarunkowania prawne w Polsce, przepisy oraz miejsce w prawie autorskim i prawie własności intelektualnej.*

Stypendia otrzymały dwie osoby przygotowujące prace magisterskie w związku z brakiem zgłoszeń w drugim programie.

- Aleksandra Wisławska, przygotowująca rozprawę doktorską *Wpływ sztucznej inteligencji na prawo autorskie – wyzwania regulacyjne i ochrona twórczości w świetle prawa Unii Europejskiej i wybranych państw członkowskich.*